

INTÁRIUS KÖZLÖNY

Kolozsvár, 1888 - 1948/1990. 2. (62.) évfolyam, 2-3. szám, 1991. Február-március Ára 15 lej

MOLNOS LAJOS

15 MARTIE anno 1991

Tisztelt jelenlevők, kedves barátaim! Ma, az Úr 1991. esztendejének Március Idusán, vajon, mi most ünnepeünk-é, csendes, büszke örömmel, avagy csak kegyelettel megemlékezünk a márciusi ifjakról, kik akkor, ezen a közel másfélszáz évvel ezelőtti napon, midőn önfeledten forradalomba özönöltek, nem is sejtették - de nem is gondoltak véle -, hogy jórésük nemsokára halott lesz, mártír lesz, hazátlan bújdosó, börtönök senyvedő foglya, mivelhogy 1848. március 15-én, a forradalom kirobbanásával egyszersmind elkezdődött a világosi fegyverletelben végződő kegyetlen visszszámolás is?

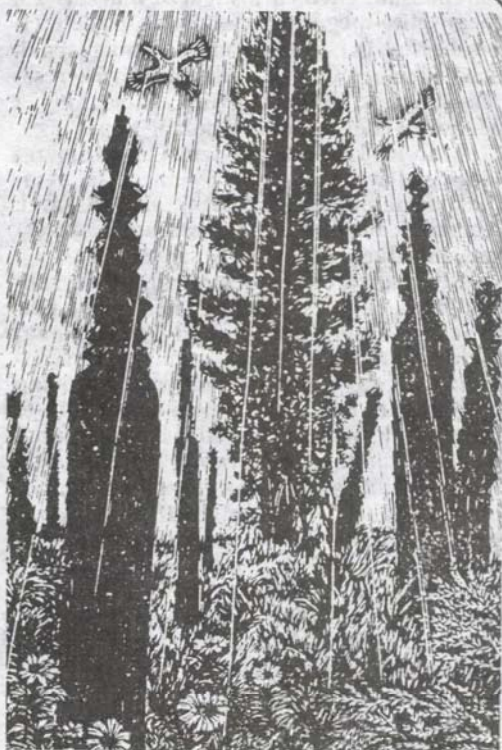
Emlékezzünk kegyelettel a hősi halottakra, gyászoljuk meg az önkény áldozatait szívünkben, gondolatban - de, vélem én, mégiscsak inkább ünnepeünk. Ünnepeünk, úgy, amiként a fa ünnepe, midőn rügyet bont, virágot fakaszt. Ünnepejük öröms büszkeséggel azt a március 15-ét, amelyen lángalobbant a magyarság alighanem *legszerencsésebb* forradalma, amely szabadságharcá nőtt forradalom történelmünk első, valóban össznépinek, nemzetinek minősülő, tragikus elbukásában is ragyogó, győzelmes cselekedete.

Miként első "forradalmárunk", pogány Koppány úr lázadása, miként kelyhes Budai Nagy Antal, vaskoronás, ízó vastrónra ültetett Dózsa György "király úr", miként felséges fejedelmünk, Rákóczi küzdelme s 1956 fellángoló csodás októbere, akként 1848-49 levertt szabadságharca is szerencsés forradalmi változás volt, míg például az ún. Nagy Októberi Szocialista Forradalom aligha sorolható az orosz nép szerencsés forradalmi vállalkozásai közé.

1848-49 vállalkozása nem lett nyerő: leverték a *csatatereken*. Világosnál minden elveszett! - éreztük akkor, mondtuk azóta is elégszer, másfél évszázadon át. Ez így igaz, amennyiben ebből a forradalomból sem lett

(Folyt. a 2. oldalon)

HÚSVÉT ÖRÖME ÉS BIZTATÁSA

minden fa, lomb és virág, minden csillag öröme hangol, szeretetre az Isten iránt.

Legyünk tisztaszívűek, és tudni fogunk örülni és énekelni. Nem azzal az énekkel, amelyhez hang kell, hanem azzal, amelyhez szép lélek kell. Jézus azt akarja, hogy akik követni akarják őt, akik tanítványai szeretnének lenni, legyenek örvendő lélek, már azért is, mert csak így haladhatnak. Ha valaki nem halad, ez azért van, mert nincs kedve hozzá. Nem tudja szétbontani szárnyait, nem tud úgy hozzáérni az élet vágyaihoz és hajtásaihoz, hogy érintése tavasz legyen, úgy nyúljon a lélek rügyeihez, hogy azok virágba boruljanak. Legyünk tisztaszívűek, hogy könnyű legyen életünk. Az örvendő léleknek minden könnyű.

Az örvendő lélek élni akar. De még ez sem elég. Élni, nemcsak tudni, de átélni azt, ami az élet könyvéből s az evangéliumból nekünk szóló üzenet. Atélni a reggeli és esti imádságban s a napközben való szeretet megemlékezésben Isten közelségét. Atélni az ünnepnap megszentelésében a Jézusi életközösséget, a tiszta lelkiismeret öntudatában Isten szeretetét, a békét s örömet. Atélni az egyszerű, nemes jószándékokban, melyeket felébresztünk s ajáccselekedetekben, amelyeket öntudattal gyakorolunk, annak az életnek szépségeit, amely húsvét drága ajándéka.

Tehát nemcsak nézni és tudni, nemcsak tervezgetni és sopánkodni, nemcsak jóvendőről s fényes életpályáról álmodozni s versenyekben kitélni az élet tilka és öröme - hanem mindenekelőtt: magunkban hordozni Istenországja lehetőségét s átélni a legfelségsébet, azt, hogy Isten van bennünk és velünk!

Ez a húsvéti élet és öröm!

Dr. Szabó Árpád

Húsvét az élet ünnepe, a halál felett győzedelmeskedő életé. Ehhez az ünnephez a legáltalóbb érzés az öröm. Az öröm az élet virága. Amint minden fának van virága, úgy az életnek van öröme. Jézus azért, hogy az örök életet állítja lelkünk öntudatába, örvendő lélekkel tesz, mert nem lehet valaki meggyőződve arról, hogy örökké él, anélkül, hogy ne örülne. A kedvetlenség az élet hervadása, az élet betegsége. A szomorú lélek beteg lélek. A betegség pedig a halálba hanyatlik.

Egyik életrajzírója Assisi Ferenc vidám, éneklő lelkületét azzal magyarázza, hogy Umbriában (Olaszország) született. Umbria levegője annyira át van itatva fényvel, hogy ettől az örvendő, fénylő természettől Assisi Ferenc örvendő lélek, az öröm apostola lett. De nincs az az Umbria, nincs az a tavasz, melyet a halál felett diadalmaskodó Jézussal melegen érintkező lélekkel összehasonlíthatnánk. Benne minden élet és minden harmónia.

Vajon, miért nem tudunk mi, emberek örülni? Mert nincs meg bennünk az összhang. És miért nincs meg? Mert fel van dúlva a szívünk. A gond és a bűn benyúl az emberi szív húrjai közé, és ettől az érintéstől a hűrok elpattannak. Nem tudunk örülni, nem tudunk nagylelkűk lenni. Egy ismert írónak szerint, aki nagyot akar tenni, annak mindenekelőtt nagyon kell hinnie. Aki örvendő lélek akar lenni, annak meg kell ittasodnia húsvét diadalmas hitétől.

De mi, emberek azért sem tudunk örülni, mert megkeserültük, megmérgezzük magunkban az élet forrását: örömeinket nem Istenből merítjük, hanem hamar kiapadó forrásból. Legyen tiszta a szívünk, s örvendő lélek lesz lelkünk. Nem tudok a legszebb tájnak sem örvendeni, ha a szívem nem tiszta. A tiszta szív az öröm kulcsa. Akkor

Hatalom, nem lettek a forradalmárokból, a forradalom vezetőiből a Hatalom birtokosai, részesei -

de lettek történelmünkben olyan "vezérlő csillagok", amilyenekre, akikre minden népnek, nemzetnek szüksége van ahhoz, hogy szellemi-erőltető-lelki önfeladás nélkül, töretlen gerinccel talpon tudjon maradni minden időkben, és tudjon százszor, ezerszer is újrakezdeni, bármilyen tragikus végkifejletekben is önmaga maradni!;

és lettek a "negyvennyolcasokból" hősi halottak, mártírok lettek, száműzöttek, börtönbevetettek, bűdosók: Szimbólumok. Így aztán, Hatalomként, soha nem kerülhettek szembe azokkal a társadalmi, gazdasági, politikai, eszmei kihívásokkal, amelyekkel szembekerültek például az oroszországi "győztesek", akikből ki kellett ábrándulni, akiket el kellett átkozni, és be kellett látni: e győzelem egy nép, az orosz nép talán legnagyobb tragédiájává változott - a forradalom Hatalommá váló győzelme folytán. Ugyanis a győzelmet követő idők felemésztették azt a tőkét, amellyel a forradalom is a kirobbanásakor rendelkezett, s amely később, örökségként, esetleg újabb forradalmi vállalkozások biztos alapja, szellemi, erkölcsi alapköve lehetett volna. A győzelem Hatalommá vedlett, a Hatalom pedig felfalta ennen szülőanyját, a forradalmat. Koldusbotra juttatta, kisemmizte, megalázta és lejáratva az Eszmét, amely egykoron országnyi népet tudott zászlója alá seregeltetni.

Az 1848-49-es forradalom-szabadságharcnak, szerencsére, nem adatott meg efféle győzelem, csak a győzelem reménye, óhajta; s a győzelem esélye-lehetősége is, az adott körülményekben, legfennebb csak az Eszme igazságosságát, a cselekvés szentségét valló és vállaló hitben létezett. De! Akit 1849-ben a csatamezőkön legyűrt a túlerő, az már nem egy forradalomba bódult nép, a márciusi ifjak köré-mellé-után özönlő önfeledt tömeg; akit Világosnál fegyverletételre kényszerítettek, az már egy, a szabadságharcát kétségbeesetten vállaló és harcoló nép, a véradózatában, halálra-elszántságában megtisztult, felnőtté lett, *nemzetté érett* magyar nép - egy olyan tudati-lelki-erkölcsi "földindulás" következményeként, amely a népet, a tömeget nemzetté érlelte, s amely nemzet már többé nem lehetett az és olyan, aki és amilyen volt népként, tömegként! Ennek a nemzetté lett népnek ettől kezdve már vállalnia kellett negyvennyolcas önmagát is, vállalnia kellett volt és eljövendő vezérlő csillagait is - pogány Koppány vezértől 1956 hőseiig, mártírjaiig, s 1990 marosvásárhelyi márciusát éppen úgy, mint itt és most ezt a mai gyülekezést!

1848-49 szabadságharcának leverését tragikusnak szoktuk mondani, közel másfélszáz év múltán is égően fáj a bukása, leveretése. Nos, nem tudhatjuk, milyen lett volna az ország gazdasági-szellemi-erkölcsi arculata, ha győz a szabadságharc, milyen államvezető lett volna Kossuth Lajos, a szabadságharc vezére, s milyen - horribile dictu! - művelődési miniszter lett volna Petőfi Sándor, 48 lelkiismerete, vagy milyen politikusok, gazdaság-társadalomszervezők például az aradi tizenhármak. Csak annyit tudhatunk, hogy elmúlt korok nem túlzottan nagyszámú győztes forradalmainak épp a győzelem volt a legnagyobb szerencsétlensége: nem tudtak a győztesek mihez kezdeni a győzelemmel. Még a francia forradalom győztesei sem. Elbizonytalanodtak, kapkodtak, rögtönöztek, avagy rögeszmék vagy a Hatalom mámorának megszállottjai lettek. Nem ismerték fel, hogy a forradalomnak mint társadalmi cse-

lekvésnek alapvetően más a "mechanizmus", mint a győzelem utáni új és másfajta életrendet szervező, teremtő időnek. Őka talán ennek az is, hogy a forradalmak valahogy mindig felkészületlenül érik - nem a társadalmat magát, hanem a forradalom csinálót, s a győzelem még inkább. Az emberiség történetében az a "gyakorlat" látszik kialakulniak létezni, hogy ti. a forradalmaknak az a sorsa, hogy leverjék őket, hogy előkészítsenek egy újabb forradalmat ezzel; lelki, eszmei, szellemi tőkét kovácsolni egy népnek, nemzetnek, hogy aztán az, majdan elég érett és felkészült legyen arra is, hogy tudja, a győzelem után hogyan és mihez kezdjen a győzelemmel.

1848-49 szabadságharcát illetően már azt is biztosan állíthatjuk: egy népből nemzetet kovácsolt, egy olyan nemzetet, mely töretlen gerinccel, méltósággal tudta átvészelni az elmúlt másfélszázadot, képes volt egy 1956-ra, és képes volt e gerinccel azt a bizonyos vasfüggőnyt felhúzó mozdulatra is, s ezzel - miként 1848 a feudalizmus falán - olyan rést ütött az öröknek és halhatatlannak vélt és hirdetett dicső szocializmus, "felsőbbrendű" kommunista terror otromba vasbeton falán, mely rés az egész fal összerogyásához vezetett.

Csoda-é hát, ha ez a március, egy ilyen hatalmasan, éltetően kisugárzó március 15, megtisztító-megújító katarzisunk kezdete, éljen bárhol is e Földön, minden magyarnak szívbeli ünnepe, s szent, miként a hívő keresztényeknek, kik mi is vagyunk, Karácsony, a Megváltó világrajöttének boldog napja?!

Március 15. a magyar nemzet lelkiismeretének vallatás, számonkérő ünnepe is, nemcsak példamutatás. Elvitatni, elkonfiskálni, letagadni, meghamisítani, beszennyezni ezért sem engedhető meg soha és senkinek!

Mi, magyarok, nemcsak tudjuk, de valljuk azt is, hogy 1848 tavasza nemcsak a magyarság, de Európa szabadságharcainak, forradalmainak tavasza is, s a magyar március 15 csak egy rügybontó-rügyrobbantó nap e tavaszban. Ezért, amikor mi március 15-ét ünnepeljük, nemcsak a pesti márciusi ifjakat, de bennük, általuk minden nép márciusi ifjait is ünnepeljük, akik voltak elég bátrak ahhoz, hogy merjenek is! Mi, amikor 1848-49-es szabadságharcunk hőseire, mártírjaira emlékezünk fejet hajtó tisztelettel és kegyelettel, egyszersmind a szabadságért harcoló, életüket is adó *mindenkori és mindenholi hősökre, mártírokra* is emlékezünk! Mert mi azt is tudjuk: az 1848-as európai tavasz szabadságvágyó akarása nélkül aligha adatott volna meg nekünk is ez a szabadság-tavasz és 1848. márciusának 15. napja. Ezért hisszük: március 15 úgy a mienk, úgy magyar, hogy a *mindenkéi* is, és úgy a *mindenkéi* is, hogy a *mienk*, és *magyar!* Rosszindulatú vak és ártó szándékú elfogult az, aki másfél száz esztendő múltán sem képes ezt megérteni és elfogadni, aki még ma sem azt keresi, mely volt a közös szándék, akarás és tett e tavaszkezdeten, hanem azt "találja meg" unosuntalan, mi az, mi tévedés volt, melléfogás (és főleg a *mi* részünkről!), s mi volt a tragikusan elválasztó és szembeállító - s ezt próbálja *ma is*, miként eleddig is, örök és nagynemzeti sérelemként felnagyítani, gyűlölködéssé, gyűlöletté felízítani, piszkos hatalmi törekvések cinikus céljainak elérésében! A tragikus tévedésekből, melléfogásokból nem a tanulságot igyekszik kiszűrni, hogy effélék, ha csak lehet, többé velünk meg ne történhessenek - de inkább a valamikori tévedéseket, politikai következményeket, hatalmi érdektörekvéseket és manipulációkat próbálja újra és újra aktualizálni, s ki ebben hozzá társként nem szegődik, véle egyet nem ért, azt mind haza- és nemzetárulónak mondja, tartja, mégha saját fajtája is.

1991. március 15. A tavalyi március 15-re gondolunk, a tiszta öröme, a jobbára még felhőtlen reményre, a még hinni akaró és tudó hitre. És arra is gondolunk most: azóta eltelt egy év, és volt egy "különkiadású" marosvásárhelyi március, miként egy bukaresti június is. Bizony, sok minden volt, történt, s történik folyvást ma is, cinikusan és gátlástalanul. Talán éppen ezért is, szívesen lennénk most, ez idei március 15-én akárhol, bárhol a világban, Kamcsatkától Amerikáig, Alaszkától Kárpátaljáig és Ausztráliától Újvidékig akárhol, bárhol, ahol zavartalanul, nyugodtan, kegyelettel emlékezhetünk és ünnepelehetünk *nemzetünk eme szent napján... mindenhol, bárhol, csak épp nem itt, Romániában, szülőföldünkön, amely így a hazánk is. Talán... De nekünk mégis itt kell lennünk: miként a többi napokon, akként az idei Március Idusán is! És emlékeznünk kell, és ünnepelelnünk kell. Kell! Kell! Ennyivel tartozunk március 15. szellemének, és legalább ennyivel, ez ünnepe vállalásával, önmagunk lelkiismeretének, önbecsülésünknek is! A megemlékező ünnep legfőbb "tulajdonsága" az, hogy nem hivalkodó, nem türelmetlen, nem agrészív és nem külsőségekre adó, hanem bensőséges, méltóságteljes, öntudatos: a szív, a lélek, a szellem cselekvése. Így ünnepeleljünk hát, így emlékezzünk mi is most. Úgy, miként a fa ünnepelel, midőn rügyet fakaszt, kibontja virágait. De ünnepeleljünk! De emlékezzünk most is, és mindig március 15-re, amely úgy legyen ezután is a mienk s magyar, hogy egyszersmind a mindenkié, és úgy legyen a mindenkié is, hogy a mienk és magyar! Mi így akarjuk, ezt hisszük - lelke rajta, ki ezt ésszel és szívvel, lélekkel elfogni képtelen, vagy nem is akarja; nem is akarja!...*

Kolozsvár, 1991. március

Elhangzott 1991. március 15-én, Kolozsváron

Nyárádszentmártoni mennyezetminták

TISZTELD APÁDAT ÉS ANYÁDAT

A negyedik parancs időszerűsége

A Tízparancsolat lényegében tilalmakat tartalmazó parancsolatok gyűjteménye, egyetlen kivétel van, a negyedik, amelynek szülőkre vonatkozó hangneme pozitív: "Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú ideig élhess azon a földön, amelyet Istened, az Úr ad neked!" (2Móz 20,12). A Tízparancsolat másik változata sem módosít a lényegen, csak szövege hosszabb: "Tiszteld apádat és anyádat, ahogyan megparancsolta neked Istened, az Úr, hogy hosszú ideig élhess és jó dolgod lehessen azon a földön, amelyet Istened, az Úr ad neked!" (5Móz 5,16).

A parancsolat megfogalmazásában több meglepő vonást találunk még ha el is tekintünk a két szöveg-változat közti különbségtől.

Az első, mindjárt szembetűnő vonás az, hogy bizonyos cselekedetek megtiltása helyett pozitív irányítású: tiszteld apádat és anyádat.

A második, egyedülálló vonás az, hogy áldást ígér annak, aki megtartja. A Tízparancsolat előírásai a felnőtteket kötelezik, így a negyedik is nekik szól. Nem magától értetődő tehát, hogy csupán a kisgyerekekre vonatkozna, mint ahogy általában értelmezzük, s amivel hatókörét leszűkítjük.

A harmadik jellemző vonása, hogy ez a parancs átmenetet képez a Tízparancsolat két része között: összeköti az Istenre (2Móz 20,3-11) és a felebarátra (2Móz 20,13-17) vonatkozókat.

Ez a sajtószerű helyzet magyarázatot igényel, mert a szöveg nem mondja ki világosan, hogy miért kapnak a szülők külön figyelmet. A parancs gyakorlati vonatkozása sem nyilvánvaló. A tiszteletadás ugyanis általános magatartást jelent, amit többféleképpen lehet gyakorolni. Mielőtt azonban ezt megvizsgálánk, nézzük meg, mit mond az Ószövetség a szülők iránti gyermeki kötelességről és magatartásról. A helyzet adta kényszerből nem folytathatunk részletes, mindenre figyelő vizsgálódást, ezért csak néhány példát ragadunk ki.

A Példabeszédek könyve rövid mondásokban tárja elénk, hogy a családi kapcsolatok milyen kérdései foglalkoztatták a kor emberét. "Aki apját vagy anyját átkozza, annak mécsese a legnagyobb sötétben alszik ki" (20,20). A szülőkre mondott átkot azért tartja bűnösnek, mert felfedi az átokmondó lelkiületét; az átkozódó veszélyes helyzetbe sodródik, amely a rosszból szerencsétlenségre vezet. Annak a veszélynek teszi ki magát, hogy visszafordítja a másakra mondott átkot. Ez a magatartás már nemcsak őt sújtja, a büntetés ugyanis az lesz, hogy leszármazott nélkül marad - ezt jelenti a mécses- (lámpás) szimbólum.

Másrészt, a mondások pozitív megközelítésben kifejtik a bölcsességtől elénk állított igaz és okos gyermek eszményét, aki szülei öröme. Ahhoz, hogy a gyermekek ide eljussanak, el kell fogadniuk a szülői (néha kemény) nevelést; a mondás azonban maguknak a szülőknek szól: "Fegyelmezd fiadat, akkor nyugodt lehetsz felőle, sőt örömet találsz benne" (29,17).

Akkor is, akár csak ma, a szülői nevelés a fiatalok szabadságtörekvésebe ütközött. Ezért használ az író néha feltételes módot. Kifejezi általa a szülő reményét, hogy olyan gyermeket nevel fel, aki képes önmagát irányítani: "Fiam, ha bölcs a szíved, örül az én szívem is. Vigad a belsőm, ha ajkad őszintén szól" (23,15-16).

Ezek a mondások sejtetik, hogy mi nyugtalanítja a szülőket minden korban. A gyermeknek azzal kellene megtisztelnie őket, hogy magatartásával tanúskodik a kapott nevelésről. Több mondás kifejezi a szülők örömeit, akik látják, hogy mivé váltak azok, akiket a világra hoztak: "Vígán örvendezik az igaznak apja, és

aki bölcslet nemzett, örül annak. Örüljön apád és anyád, vígadjon, aki szült téged!" (23,24-25).

A Példabeszédek sürgetik tehát a felnőtt gyermeket a szülei irányában az elvárt magatartásra, a szülőt pedig a nevelésre, hogy gyermeke felnőtté váljék, és helyesen viselkedjék és tájékozódjon az életben. Kölcsönös felelősséggel találkozunk tehát: egyrészt a gyermek (fiatal felnőtt is) felelős szüleiért, főként amikor ezek megöregszenek; másrészt a szülők felelősek gyermekeik neveléséért, anélkül, hogy az eredmény mindig megfelelné a várakozásnak.

A szülői hivatásnak s az abból fakadó felelősségnek van azonban egy magasabb, vallásos vonatkozása is: a szülők Isten törvényét szolgálják; ennek továbbadását ők biztosítják. Mózeshez hasonló szerepet töltenek be. Ő adta át a törvényt és a szokásokat (hagyományt) az Egyiptomból kivonult népnek, hogy azt az ígért földjén gyakorlatba ültessék és hogy itt hosszú életük legyen. Minden következő nemzedéknek pedig a szülők adják tovább a törvényeket és a szokásokat, nekik kell ezekre a gyermekeiket megtanítani. Isten maga jelenti ki ezt Mózesnek, amikor megbízza, hogy gyűjtse össze a népet, "hogy meghallgassa ígémet, és tanuljanak meg félni engem mindig, amíg csak a földön élnek, sőt tanítsák meg erre a fiaikat is" (5Móz 4,10). Ilyen körülmények között nem kell csodálkoznunk azon, hogy a Második Törvénykönyv mennyire hangsúlyozza a szülők szerepét. Íme, milyen küldetést állít Mózes a szülők elé: "Tanítsátok meg ezeket fiaitoknak is, beszélj róluk, ha otthon vagy, és ha úton jársz, ha lefekszel, és ha felkelsz. Írd fel azokat házad ajtófélfáira és kapuidra, hogy hosszú ideig éljete, és éljenek fiaitok is azon a földön, amelyről megesküdtél az Úr atyáitoknak, hogy nekik adja, amíg csak ég lesz a föld fölött" (5Móz 11,19-21).

Itt az áldás pontosan ugyanaz, mint amit a szülőkre vonatkozó parancsban ígér Isten. Tehát az isteni törvény megtartása és a szülők iránti tisztelet ugyanazon jutalomban részesül. Így válik az áldás az isteni törvény részévé, s bizonyos tekintetben a szülők tisztelete annak megvalósítójává.

A zsolttáros író is találóan fejezi ki a szülők feladatát a továbbadásra: "Amiket hallottunk és tudunk, mert őseink elbeszéltek nekünk, nem titkoljuk el fiaink előtt, elbeszéljük a jövő nemzedéknek az Úr dicső tetteit és erejét..." (Zsolt 78,3-4).

A zsolttáros a maga módján fogalmazza meg, hogy mennyire fontos és szükséges a hit és hagyomány örökségének a továbbadása. Nem egyedül a szülők feladata ez, de szerepük elsőrendű. Semmi sem szemlélteti jobban ezt, mint azok a szövegek, amelyekben a gyermek kérdezi szüleit hitének alapja felől: "Ha majd a jövőben megkérdezi a fiad, hogy miféle intelmek, rendelkezések és döntések ezek, amelyeket parancsolt nektek Istenetek, az Úr, akkor így felelj fiadnak..." (5Móz 6,20).

Szükséges tehát, hogy a szülők átadják gyermekeiknek hitük és szokásaik hagyományának ismeretét, amelyet ők is kaptak, megtanultak és a lehetőség szerint gyakoroltak. Amikor tehát a Tízparancsolat megkívánja, hogy a gyermekek tiszteljék szüleit, az elsősorban nem azért van, mert életüket nekik köszönhetik. A fő az, hogy ők tanították meg gyermekeiknek a törvényt, beleértve Isten szabadító és megtartó tetteit. A negyedik parancs, kétségtelenül, nagyon általánosan fogalmaz; de csak azért, hogy egyetlen szövegbe egyesítse mind a gyermekek konkrét magatartását szüleikkel (az idős korúakkal is) szemben, mind pedig hálájukat, mivel a hitet nekik továbbadták.

A negyedik parancs pozitív intelme ma is időszerű; egyaránt keresi a szülőt és gyermeket. Mert csak a kölcsönös szeretet felelősségéből újulhat meg e parancs érvényesülésének színtere: a családi élet. Keresse mindenki a neki szóló üzenetet, és töltsse be azt odaadással és hűséggel.

(szá)

A CSALÁD ÉS AZ EGYHÁZ

Az egész Újtestamentum a család formájában képzeletben el az emberiség nagy közösségét. Ebben a nagy családban Isten az atya, akinek mindannyian gyermekei s egymás testvérei vagyunk.

Apa, anya, gyerekek alkotják a keresztény életközösségnek azt a sejtjét, amelyre felépül, s amelyből kiindul az, amit keresztény világnak nevezünk.

A családi élet fejlődése és erősödése együtt jár az evangéliumi kultúra megerősödésével. Ez az a melegágy, amelyből kinőnek a szeretetnek és együttérzésnek azok a legősibb szárai, amelyek tovább élnek azután is, s végigkísérik az embert egész életén keresztül. Minden család egy kis közösség, melynek tagjait az a szellem köti össze, amelyet családi szellemnek nevezünk. Minden családnak sajátos szelleme, egészen sajátos lelkülete van. Nehéz ezt közelebbről megmagyarázni. A család szelleme, lelke az, ami egyes tagjait nem engedi elszéledni, ami az elszakadtakat mindig visszahívja a család körébe. Az ember magával viszi ezt akkor is, ha az élet elszakítja családjától s másutt, gyakran nagyon messze, idegenben kell, hogy leélje életét.

Az anyai szeretet és gondosság, az apai rend és munkaszeretet, a szokások és a hagyományok, a fegyelem és a kötelességek mind összefonódnak ebben a családi szellemben, s szinte elszakíthatatlan köteleket alkotnak az ember körül, amelyből nem könnyen tud, de nem is akar szabadulni. Magán hordozza egy hosszú életen keresztül, átadja gyermekeinek, utódainak s mindazoknak, akik a család tagjai, vagy ilyeneknek tekinthetők.

Istent, az egyházat, a vallást és a templomot is a családon keresztül ismerjük meg. A vallásos nevelésnek a forrása és kiindulópontja éppen a családi élet, s a család szelleméhez és hagyományaihoz, kezdettől fogva mélyen hozzátartozik vallásossága is. A család után az iskola, azután pedig az egyház és a lelkész veszi át a család vallásos nevelését, vallásos érzületének fejlesztését és erősítését.

A két utóbbi: az egyház és az iskola azonban mind csak arra épít, amit a gyermek a családból hozott magával. Ez az az erős alap, amelyre biztosan lehet felépíteni a jövőt. A szülők vallásossága és egyházas érzülete, ha nem is minden esetben, de leggyakrabban átragad a gyermekekre, a fiúkra és a leányokra, s ha túlesnek a növekedés közben előálló lelki és testi átváltozásokon, ha lehiggadnak s kialakult személyiségeké lesznek, maguk is ott fogják folytatni, ahol a szüleik abbahagyták. A vallásos lelkület fejlődésének és megerősödésének, az egyházszeretetének, az egyházas áldozatkészségnek legbiztosabb talaja és kiindulópontja a családi élet. Az unitárius család élete és megerősödése az egyház életét és megerősödését jelenti. Az

elsorvadás és a visszafejlődés pedig az egyház pusztulását. [...]

Amint a család a legbiztosabb fészke és melegágya a vallásosság kifejlődésének, éppúgy az anyanyelv megőrzésének és fenntartásának is leghűségesebb őrizője. Az anyanyelv a legerősebb kapocs, amely a gyermekeket megtarthatja a család számára, bent tarthatja a család kebelében. Már ebben a szóban, hogy "anyanyelv" ki van fejezve az, hogy ezt a nyelvet az ember az anyjától, szüleitől, testvéreitől, tehát a családi körben tanulja meg, úgyszólván már azelőtt, mielőtt még tisztán tudna beszélni. Érthető, hogy az anyanyelv összeforrik azokkal a legegyszerűbb érzelmekkel, amelyek a gyermek lelkében legelőször gyökeret vernek; ápolja és ébren tartja ezeket. Anyanyelven hallgatja a gyermek azokat a meséket és történeteket, amelyek kicsiny lelkét először foglalkoztatják. Az anyanyelven hallgatott legelső mesék és történetek legtöbbször az illető nép

rövidített szöveg

hőskorával, nemzeti őstörténetének hőseivel vannak tele. Az anyanyelv mindig bizonyos művelődési, kulturális anyagot teremt meg, hoz magával együtt, amely mind belenő az ember lelkébe, s vele együtt növekedik. [...]

A család ereje nemcsak jó szellemének erőségétől függ, hanem tagjainak számától is... Természetes dolog volt mindig, ma azonban a legfontosabb és életbevágó kérdés, hogy a család megélhetéséről, egészségéről, gyermekeinek felállításáról minden szociálisan gondolkodó népnek a saját jóléte és fennmaradása érdekében gondoskodnia kell.

Az egyház már régen tisztában van ezzel a feladattal. A gyermekek nevelésére, taníttatására nagy gondot fordítottunk a múltban, s még fokozottabb gonddal és éberséggel kísérjük ennek a kérdésnek az állapotát mai nehéz körülményeink között. [...] A mi józan gondolkodású népünk körében eddigéle nem volt szó feltűnő apadásról vagy megfogyatkozásról a népszaporodás tekintetében. Újabb azonban ez az istencsapása is felütötte fejét egyes községekben... A gyermektől nem kell megijedni. Jövendő életünk, népünk és egyházunk fennmaradása, a családok ereje és boldogulása attól függ és abban áll, hogy minél több egészséges és erőteljes gyermek legyen, aki biztosítja a jövőt.

Család, templom, iskola együtt alkotják az egyházközségi élet alapját. A háromnak együttesen és közös erővel kell dolgoznia, hogy megvalósítsák a célt, amely buzdó, Istenben hívó, művelt, szüleit, családi és nemzeti hagyományait tisztelő nemzedéket akar fölnevelni.

A jó családi élet szerves összefüggésben kell hogy álljon a keresztény szellemmel és gondolkodásmóddal. Az olyan emberek, akik átérzik a szeretet mélységes hatalmát, akik érzik a felelősséget Istennel szemben, tisztelik egymásban a jellemet és a szilárd egyéniséget, át kell, hogy érezzék a családi élet egymást összekötő, egymásra kölcsönösen mély befolyást gyakorló közösségének áldásait.

Amint az iskola a család folytatása kell hogy legyen, éppúgy a család előkészítője az iskolának; tágabb értelemben is: az élet iskolájának. Az iskolában is van közösségi szellem, amely a tanulókat összetartja, egybefűzi, figyelmüket bizonyos célok megvalósítására irányítja. Ebben az iskolai közösségben azonban már van valami mesterséges, valami kívülről jövő, míg a család belülről, a maga erejéből fejleszti ki sajátos szellemét.

Nincsen olyan munkaközösség a társadalom tágabb és nagyobb életében sem, mint amilyen a család. Aránylag az emberek legnagyobb számának adja meg azt a lehetőséget, hogy kifejthessék tevékenységüket. Minden tagjának, a legöregebbnek és a legifjábbnak egyaránt megvan a maga különleges szerepe és tevékenységi köre, amelyet a családi élet közös érdekei fejlesztenek ki a kebelében felszínre jutó szükségletek szerint. Ebben a munkakörben minden erő felhasználható, hogy megtalálja a maga sajátos hivatását.

A tömegben kevés szerep jut az egyéneknek. Nincs meg a lehetősége és az a szabadsága, mint ami megvan minden egyesnek a család keretében. A tömegben egy-két tag működik és fejt ki tevékenységet, a többi szemlélő. Nem így a családban, ahol mindenki végzi a maga csendes, zajtalan munkáját, s avval annyira el van foglalva, hogy észre sem veszi azt, amit a másik csinál. Az élet legtöbbször olyan, mint a gyári munka. Adott helyen és időben kell mindenkinek végeznie kötelességét. A családban is van rend, ez azonban nem gátolja meg az egyéni szabadságot, nem nyesegeti le időnek előtte az egyéni kezdeményezés szárnyait.

Az igazi kultúra a családban kezdődik, s csak ott fejlődik ki igazán, ahol minden egyes tagja megtalálja a maga legtermészetesebb helyét, tevékenysége körét és szabadságát a szeretetnek és az elismerésnek s emellett a rendnek és a felelősségérzetnek nélkülözhetetlen légkörében. Nemcsak a szemmel nem látható családi szellem fejlettségében mutatkozik meg az igazi kultúra, hanem a külsőben is. Minél többre becsüli saját magát egy család, annál inkább meglátszik az kívülről is. Tisztaság és rend jellemzik otthonukban az embereket mindott, ahol a családi életre kellő gond fordítatik.

Az igazi otthon erős támogatója az egyháznak. Főleg az anya tiszta és rendes életén keresztül nő a gyermekek s általában a család szelleme útján az egyház. Minden család kicsiben egy egyházközösség. Lelki gondozói a szülők. Az apa a józan, rendes és munkás életével a példát adó, az anya a maga gyöngéd lelkületével a szeretet összetartó erejének a megtestesítője; az a missziós lélek, akin keresztül terjed az a szellem, amely összeköti a családot az egyházzal s mindkettőt az evangéliummal és Jézussal. [...]

Igy lesz a család az egyház segítőtársa, a lelkész fáradozásainak előmozdítója az evangéliumi célok és feladatok megvalósításában; természetes kapocs az emberek között, amely ilyené teszi az egyházat is, mintegy mintájává a társadalom minden későbbi mesterséges kapcsolatának.

CSALÁD ÉS ISKOLA

A család az emberi közösség egy szűkebb formája, amelynek alapján a házasság áll. A család tagjai a szülők és a gyermekek, akiket biológiai, erkölcsi, vallási, gazdasági kötelékek kapcsolnak össze. Fő feladata a gyermekek nevelése.

A család az a közösség, amely biztosítja a gyermekek gondozását, eltartását, megteremti a fejlődéshez szükséges feltételeket. Nagy részben ettől függ a gyermek fejlődése, lelki egyensúlya, munkabírása, iskolai sikere és későbbi előrehaladása, mikor már kezd önmagáért és másokért felelős lenni.

A családi nevelés az első hatásrendszer, amely a gyermeket éri. A gyermek, amikor megszületik, még csak potenciálisan társadalmi lény, akit emberré kell nevelni, változtatni. A család képezi a gyermek elsődleges és időben is első környezetét. A csecsemőnek még semmiféle élménye nincs, így a családból érkező hatások befogadását semmi sem akadályozza. Még a legelemibb ismeretekkel, jártasságokkal, készségekkel, tapasztalatokkal sem rendelkezik. A családi nevelés tehát az első alapokat jelenti, amelyekre a későbbi nevelő hatások ráépülnek.

A család a vérségi kapcsolaton alapuló közösség, és ez hozzásegíti a gyermeket a családból érkező hatások könnyebb befogadásához. A vérségi kapcsolat befolyásolja az érzelmi kapcsolatok kialakulását a gyermek és a szülők, de általában a család tagjai között. A családtagok, különösen az anya-gyermek között fennálló kapcsolatok jó talajt biztosítanak a nevelés számára. Azok a nevelő hatások, amelyek erős érzelmi kapcsolatokon nyugszanak, mélyebb nyomot hagynak, mint a közömbös személytől jövő ráhatások. Az érzelmi kapcsolatoknak döntő szerepük van az életkor első részében. Ekkor alapozódnak meg a személyiségi tulajdonságok is. Ezek a kapcsolatok fennmaradnak a pubertás korában is, amikor a család irányító szerepe már csökken.

A család az a kiindulópont, amelyben a gyermek kialakítja első benyomásait, alapfogalmait a környező világról. Most alakulnak ki a szokások, amelyeknek nagy szerepük van a viselkedés szabályozásában és az erkölcsi nevelésben. A kiskorban a viselkedés szabályai még nem tudatosak, mert a gyermek erkölcsi fogalmai még nem fejlődtek ki. A különböző cselekvések nem a meggyőződés hatására, hanem külső parancsra jönnek létre. Ezek automatikusak, tehát szokások.

A gyermek a családban sajátítja el az anyanyelvet, gazdagítja szókincsét, amely későbbi ismereteinek alapja, gondolkodását fejleszti, mert az anyanyelv a gondolkodás anyagi burka.

A család egy tulajdonképpeni kiindulópont a gyermek számára, egy kapocs a külső környezettel, amely állandóan változik. A kisgyermekre nagyfokú fogékonyság jellemző. Szinte akadálytalanul épülnek be személyiségébe a külső hatások, és ezek igen maradandó jellegűek. De ezeket a külső hatásokat a család ellenőrzi, átszűri.

A család nemcsak az anyagi javakat kell biztosítsa a gyermek fejlődéséhez: ennél sokkal fontosabb a családi légkör megteremtése, amelyben alakul a gyermek személyisége. A nyugodt családi légkör, a házastársak közötti egyetértés, harmónia, az egymás iránti szeretet, értékelés, a bizalom, egymás megsegítése fő feltételei a gyermek fejlődésének.

A családi nevelés maradandó jellege nemcsak a pozitív, hanem a negatív vonatkozásokban is érvényesül. Sok gyermeknél találkozunk olyan tulajdonságokkal, amelyek a családi nevelés hibáira vezethetők vissza.

Nagyon sok nevelési hiba okozója a szülők gyenge személyisége, vagy például az alkoholizmus, a brutalitás, bűnözés. Az ilyen családokban élő gyermekek durvák társaikkal szemben, csúnya szavakat használnak. Ezek a gyermekek helytelen felfogást alakítanak ki a családról. Sok esetben félénkké, visszahúzódóvá válnak.

A szülői őszinteség hiánya arra készteti a gyermeket, hogy ő is eltitkolja ballépéseit, vagyis hazudjék. Más esetben a családban a követelmények nem egységesek, az igények nem egyformák, mindezek a szülői tekintély csökkenéséhez vezetnek.

A szülők türelmetlensége, ingerlékenysége a gyermeket visszahúzódóvá, esetleg agresszívvá teszi. Nagyon sok esetben ezeket a családból hozott negatív tulajdonságokat nehéz megváltoztatni.

A családban megkezdett nevelői munkát az óvoda és az iskola folytatja. Az iskolába érkező gyermek már bizonyos ismeretekkel rendelkezik. Az iskolában a gyermek alaptevékenysége a tanulás: egy olyan tevékenység, amely a természetről, a társadalomról, a gondolkodásról való ismeretrend-

szerek, valamint készségek és jártasságok szervezett és irányított elsajátításában áll.

Az iskolába lépés megváltoztatja a gyermek helyét a társadalomban, és tevékenységének jellegét is. A gyermek érzi ennek az új tevékenységnek a komolyságát, és mivel tudja, hogy környezetét figyelemmel kíséri, nagy jelentőséget tulajdonít neki.

A tanulás, az új ismeretek elsajátítása, az értelmi nevelés pontos eszköze a megfigyelő-készség, a figyelem, a logikus emlékezés, az elvont gondolkodás fejlődésének. Mindezek a tanulás folyamatában alakulnak ki. A tanulót egyre újabb, bonyolultabb és nehezebb feladatok elé állítják. Olyan helyzetekbe kerül a gyerek, amikor figyelnie kell a tanító, tanár magyarázatára, az otthoni feladatok elkészítésére.

Az elemi osztályokban a gyermek jelentős ismereteket sajátít el. Ez kiszélesíti értelmi látókörét, és elmélyíti megértési képességét. Most alakulnak ki azok a készségek és jártasságok, amelyek tevékenységének alapját képezik: az írás, olvasás, számolás.

Ebben a kezdeti szakaszban a gyerek gondolkodása még szemléletes, konkrét jellegű, nem képes elvont fogalmak segítségével gondolkodni. Tevékenységének nagy részét csak a tanító irányításával, segítségével képes megoldani. Az iskolai tevékenység keretében megtanul figyelni, emlékezni, gondolkodni, de tevékenységében még jelentős helyet foglal el a játék. A kiskorú még nagymértékben igényli a családot, a szülők segítségét, támogatását. A szülő segítségével és ellenőrzése alatt végzi el a házi feladatait, sajátítja el az új anyagot.

A felsőbb osztályokba lépve, a tanulás már nagyobb önállóságot követel a tanulótól. Növekszik a munkaképessége, elvont fogalmakban is képes gondolkodni, elsajátítja az ésszerű tanulás technikáját. Beszéde éretté válik, szókészlete új szavakkal, szak kifejezésekkel gazdagodik. Az iskoláskor utolsó szakaszában a tanulás már alaptevékenység. Sokkal fontosabb helyet foglal el, mint a megelőző osztályokban. A tanulás során az empirikus fogalmak, melyek a gyermek személyes tapasztalatainak folyamán alakultak ki, átadják helyüket a tudományos fogalmaknak.

Az iskolai nevelés nagymértékben hozzájárul az erkölcsi fogalmak kialakulásához.

Az iskolai nevelő-oktató munka sikerének egyik meghatározó tényezője az, ahogyan a család bekapcsolódik ebbe a munkába: elősegítheti vagy gátolhatja ennek a munkának a hatékonyságát.

Azokban az osztályokban, ahol az iskola és a család kapcsolata szoros, az eredmények jók. Ez a kapcsolat különösen fontos az elemi osztályokban, mert a tanuló otthoni tevékenységét a szülő irányítja.

Az iskola és a család kapcsolatának különböző formái vannak: családlátogatások, fogadóórák, szülői értekezletek, témás szülői értekezletek, alkalmi beszélgetések.

Ha az iskola feladata az, hogy a gyermek kezébe adja a tudás kulcsát, aminek segítségével feltárja, megismeri a könyvekben rejlő titkokat, a család az emberséget kell megtanítsa a gyerekeknek. E két hatásrendszer csak szoros összefüggésben biztosíthatja a gyermek helyes fejlődését.

Szathmári Ilona
tanítónő

Kosztolányi Dezső

TANÁR AZ ÉN APÁM

Tanár az én apám. Ha jár a vidéki városban, gyermekek köszöntik ősz fejét, kicsinyek és nagyok, régi tanítványok, elmúlt életükre emlékezve, lassan leveszik kalapjukat. Mint az alvajárók, kik másfelé néznek. Hentesek, ügyvédek, írások, katonák s olykor egy országos képviselő is. Mert nagy az én családom.

Nagy az én családom. Kelettől nyugatig, nyugattól keletig. Nagy a mi családuknak. Mikor vele megyek, fogva öreg karját, vezetve az úton, a szívem kitágul, s szívek közt énekel elhagyatott szívem. Az én édesapám az emberek apja, s én az embereknek testvére vagyok.

Egy kettészakadt család, amely összeforrt Erdély történetével

Abban az időben, amikor egyszerre kétszázezren hagyták el Erdély földjét, olyasmis is megesett, hogy ugyanazon családon belül különbözőképpen döntöttek: a hűségeskü letételének megtagadása miatt állását vesztett apa áttelepülésre kényszerül - hogy apróbb gyermekei felneveléséhez megkeresse a legszükségesebbeket -, miközben életbe induló, érettségizett fiai hallani sem akarnak arról, hogy elhagyják a szülőföldet, amely a főhatalomváltozás következtében táj hazája lett a nemzetestről leválasztott magyar kisebbségnek. (A nyolcvanas évek vége felé jórészt fordított előjelű folyamat kezdődött el, amennyiben elsősorban az értelmiségi fiatalság körében váltott ki hasonló rianást a létbizonytalansággal együttjáró nemzetiségi jogfosztottság.)

Dr. Balázs Ferenc postai fogalmazó 1921-ben kel útra családja nagyobb részével, hogy előbb Püspökladányban, majd Miskolcon telepedjék meg. A már nagykorú fiúk viszont Kolozsváron maradnak: a gyakorlatias Ernő állást vállal és megnősül; Ferenc pedig folytatja 1919-ben elkezdett teológiai tanulmányait, jóllehet diákkorában gépészmérnök szeretett volna lenni. Egyéni és társadalmi kényszer egyaránt bejelátszik döntésébe: hosszas tüdőbetegsége miatt az orvos faluhoz kötődő életpályát ajánl ugyan számára, de még nagyobb súllyal esik a latba az, hogy 1918 után az érettségizett magyar fiatalok vagy külföldön folytathatták tanulmányaikat (csak hogy az így szerzett diploma nosztrifikálása később gondot okozott), vagy pedig - minthogy az állam nyelvét még nem ismerték - beiratkoztak a teológiára; az egyetlen főiskolára, ahol anyanyelvükön tanulhattak. Nem csoda, hogy Balázs Ferenc nem érez különösebb elhivatottságot a papi pálya iránt - az unalmas előadások alatt kötetnyi mesét ír, szabad idejében lapot szerkeszt -, abban azonban kezdettől bizonyos: magára maradt népe felemeléséért, megszervezéséért így legalább kedvére apostolkodhat.

Számtalan tanulmány és a róla szóló monográfia (Mikó Imre, Kicsi Antal és Horváth Sz. István munkáját 1983-ban jelentette meg a Kriterion Könyvkiadó) után sem érezzük eléggé tisztázottnak: milyen felismerések, benső késztetések tették lehetővé, hogy a húszéves Balázs Ferenc ellen tudott állni a családját tovasodró történelmi szélfúvásnak? Mindeneke-lőtt azt kell világosan látnunk, hogy szülőföld-ragaszkodása nem labilis természetű érzelmi kötődésen alapult, hanem tudatos program szerint kialakított Erdély-ismereten. A Trianon előtti nyári vakációk alatt módszeresen bejárja a történelmi, néprajzi, népköltészeti értékek felfedezésére csábító tájegységeket (nemcsak a Székelyföldet!), és bőséges szellemi poggyással indult mindig barangoló útra (ekárcsak korábban Orbán Balázs, vagy később a helytörténész Borbáth Károly, az író-szociográfus Beke György). Kiemelendő, hogy eszmélésének időpontjában tapasztalhatta a történelmi sorsfordulót átélő-megszenvendő népe irányvesztettségét. Szerencsére nemcsak a civilizációs elmaradottságot, a nép vegetatív létviszonyait látta; felfedezte a faluközösségek megtartó erejét s azt a népi értékvilágot, amelyik a közösségi tudatot táplálja.

Bármennyire is érzékenyen érintette családjának áttelepedése, az 1921-es esztendő nemcsak veszteségtudattal töltötte el Balázs Ferencet. (Kortársainak egybehangzó véleménye szerint különben is csak átmenetinek tekintette azt az állapotot, amiképpen a középrétegek sem hitték véglegesnek a trianoni döntéseket; ezért az illúzióért, mint ismeretes, a romániai magyarság súlyos árat fizetett.) Az új helyzetben elsőként a polgári demokraták és a népi radikálisok hallatták a történelmi józanság kiáltó szavát, és az ő erkölcsi példájuk erősítette az értelmiségi pályára készülő népi származású fiatalok népsorsot vigyázó felelősségérzetét, helytállás-erkölcsét.

Gondolunk mindenekelőtt Kós Károly, Paál Árpád és Zágonyi István

maig visszhangzó röpiratára, az 1921. január 24-én megjelent Kiáltó Szóra, mely önszervezésre, munkára, építésre szólította fel a sorscsapástól lebénuult, tulajdon cselekvésképtelenségének és tájékozatlanságának is kiszolgáltatott erdélyi magyarság tömegeit. És ne feledkezzünk meg az 1921 nyarán kisbaconi birtokára véglegesen hazatelepülő Benedek Elek-ről, aki - ha személyes példájával nem is tudott gátat vetni a Magyarországra tartók áradatának - egyetlen tanácsot adott mindenkinek: "Dolgozzatok, dolgozzatok...!" A munkában, persze, maga járt elől: néplapot indít (előbb a Vasárnap, majd a Vasárnapi Újság főszerkesztője); vállára veszi a Cimborá című gyermeklap szerkesztésének és megjelentetésének gondját (egyik munkatársa épp Balázs Ferenc, akinek első könyve, a Mesefolyam, a gyermeklap kiadásaként jut el az olvasókhöz 1922 karácsonyán); amikor már nem áll a rendelkezésére újság, kalendáriumok hasábjain szól a néphez; és mindezekén túl, 1929-ben bekövetkezett haláláig, megjelentet még vagy harminc önálló könyvet és füzetet. Benedek Elek törekvése világos volt mindenki előtt: tollával a gyermekek és a felnőttek öntudatát egyaránt erősítette, hogy az új helyzetben népe önmagára találását elősegítse.

Ezt tette legkedvesebb "fiai" között Balázs Ferenc is. Tamási Áronnal, Jancsó Bélával, Kacsó Sándorral együtt a legnagyobb gondja, hogy a nemzetestről leszakított, kisebbségivé lett erdélyi magyarság számára a nemzeti művelődés értékközvetítését fenntartsa, az öntudatersősítő érték-képzés újabb forrásait megnyissa. Ezek a fiatal írók - akiknek a fellépését a Tizenegyek antológiája teszi emlékeztetéssé - olyan közös programot alakítanak ki Balázs Ferenc kezdeményezésére, amelyik a kisebbségi létkeretben fogalmazza újra az irodalom hivatását, s az új életkezdés belső (népi) erőttartalékaira irányítja a figyelmet. Az irányzat képviselői szembefordulnak a társadalmi haladást gátló maradisággal éppúgy, mint az irodalmi megújulást akadályozó konzervativizmussal; ugyanakkor a korabeli avantgárd-törekvések és a népi világszemlélet égisze alatt létrejött értékek egyeztetése alapján kívánják megújítani az irodalmi műfajokat, kiaknázni, korszerű formanyelv részévé avatni a népi alkotószemlélet teremtő mozzanatait.

Mindez, nyilván, nem marad ismeretlen a Balázs család Magyarországon élő tagjai előtt sem. A Balázs Ferenc emléket is felidéző első könyvem (Víznyugattól vízkeletig. Kriterion, 1976.) megjelenését követően írta nekem - Budapestről keltezett 1977. július 13-i levelében - Bélyky Lajosné Balázs Ibolya (Balázs Ferenc húga) a következőket:

"Mi ketten igen jó testvérek voltunk, nagyon hasonlítottunk is egymáshoz. Irányította az olvasmányaimat, sokat beszélgettünk mindenféle problémáról, s ő mindent olyan világosan, tisztán látott; irányt tudott mutatni, hogy az ember megmaradjon mindig tisztának, egyenesnek. Én 17, ő 20 éves volt, amikor el kellett válnunk egymástól; mi kijöttünk ide, ő maradt, és tanult. De mindig leveleztünk, s később én intéztem könyveit terjesztésének magyarországi ügyeit. Korai halála végzetlenül lesújtó volt, és akkor még nem is tudtuk, valójában ki vészett el benne.

Ennyi idő után látom, hogy nem vészett el. Emléke él, a fiatalok meg akarják ismerni munkásságát, olvasni akarják a könyveit. Mindig a rög alatt gondolkodom, hogy ezt hogy lehetne újra kiadni (tervbe volt véve, hogy lesz-e belőle valami, ezt már nem lehet tudni).

Hogy maga gondolt rám és Krisztine [Balázs Ferenc dán származású amerikai felesége, Cristine Frederiksenre - Cs.P.], ez újabb reményt ad: meg fogom érni, hogy [...] Balázs Ferenc [...] emlékezte összeforr Erdély történetével!"

Cseke Péter

Norman Mailer A hóhér dala c. könyvét forgatom. A főszereplő Gary Gilmore-t próbálom magam elé képzelni: szép és kegyetlen, javítóintézetben, börtönben felnőtt középkorú gyerek. Lelke mélyén valahol ott lapul a jó, a jóra vágyás, a gyerekkori ártatlanság alig észrevehető maradványa. Jellemét azonban a börtön világa formálta olyanná, amilyen lett. Kétszeres rablógylössége után egyik levelében azt írja: "Én a hazugságokhoz, ellenségeskedéshez, csalárdtságához, kicsinyességhez, gonoszságához és gyűlölködéshez szoktam. Az ilyesmi alkotják az én természetes környezetemet, és formáltak olyanná, amilyen vagyok. Az én szememmel nézve a világ gyanús, kétes, félelmetes, csaló, hamis, önző és hiú. Csupa elfogadhatatlan dolog, de én természetesnek találom őket, és eljutottam odáig, hogy bele is törődjek, hogy azok. Körülnézek ebben az ocsmány cellában, és tudom, hogy valóban ebben a nyirkos és mocskos odúban a helyem, mert hol is lehetne másutt?..."

Lehetséges, hogy távolabb vagyok Istentől, mint az ördögötől. És ez nem jó. Úgy látszik, hogy meghittebb közelségből ismerem a rosszat, mint a jót, és ez nem jó. Szeretnék egyensúlyba kerülni, egyenlíteni szeretném a tartozásomat (bármilyen legyen az!), kifizetni, hogy ne kelljen pironkodnom, ne legyen okom büntetést vagy halál-félelmet érezni. Remélem, nem giccses, amit mondok, de szeretnék megállni Isten színe előtt. Abban a tudatban, hogy becsületes, egyenes és tiszta vagyok. Ha az ember az, akkor tudja, hogy az. Ha meg nem az, akkor azt is tudja. És bennünk van, benne van mindnyájunkban -, de azt hiszem, én messze kerültem tőle, és amikor megpróbáltam közel kerülni hozzá, rossz irányba mentem, elbátortalanodtam, ellustultam, és végül is elfogadhatatlan lettem. De most már mit tehetek? Nem tudom."

Száz meg száz Gary él közöttünk is, akik félresikerült életük delelőjén felismerték, hogy távol kerültek a jótól; bizonytalan léptekkel elindultak az elveszített út felé, de nem találták

BŰN ÉS BŰN- HŐDÉS?

meg. Nem volt senki, aki segítse őket. Az első lépteket egyengetni hivatott család, akárcsak Gary esetében, a gyerekkorban sem tette. Legtöbb esetben, a szétzüllött családok elviselhetetlen légköre az utcára űzi a gyereket, az otthon fel nem talált ebédre lopásra kényszerítik. Első bal-lépésük után pedig a nagy család, a társadalom is kirekeszti őket. A javítóintézetből, börtönből kikerült aztán egy életen át viselheti a bélyeget. Ennyit kap a társadalomtól. Sehol egy segítő kéz, egy biztató szó. Önmaguknak kell megtalálniuk az utat. A szerencsések, a Jók fel sem teszik maguknak a kérdést: Vajon, szüleink, nevelőink nélkül mi nem ekként tévelyegnénk?

Az elkövetett bűnöket meg nem történné tenni nem lehet, nem is szabad. Mindenkinek vállalnia kell a felelősséget tetteiért. De mindenki, mivel társadalomban élünk, kicsit másokért is, magáért a társadalomért is felelős. Családja, akárcsak önmaga, ennek a nagy, társadalomnak nevezett családnak is része.

Újra csak a könyvbéli Gary jut eszembe: tizennyolc, rács mögötti év után, amelyek során nem kellett a holnapra, a megélhetésre gondolnia, kikerült az időközben felgyorsult, átalakult,

rohanó életbe. Nemsokára valójában szabadságra lett "ítélve". Nem tudta beosztani a pénzét, mindenhol és mindig falakba, elutasításba ütközött. Nem találta helyét, a szabadság világa egyre inkább ismeretlen, elviselhetetlen lett számára. Nem tudott élni, nem tudta, hogy a kudarcokkal is meg lehet birkózni, s első nagy megrázkódtatása után, két nap alatt két embert gyilkol meg. Nyugodtan megy vissza a börtönbe, saját világába, melyet egykori családjához hasonlóan utál, melytől viszolyog, de amelyet mégis a magáénak érez. A börtön otthonává, a foglyok nagy családja tagjaivá váltak. S mivel a "családja" mindennapjait uraló légkör csak visszatetszést vált ki belőle, a halált választja.

Halálhírért legtöbbször elégtétellel vették tudomásul, a Jó, az Igazság győzelmeként könyvelték el. Senki sem tette fel a kérdést:

Hogyan alakulhatott volna Gary Gilmore élete

...ha történetesen nem egy alkoholista apa és egy, a fia lépteit csak gondolatban irányító, mindent elnéző, szerető anya gyerekként nő fel?

...ha a javítóintézetben nem mindenáron botlalt próbálják belőle kivenni a rosszat?

...ha a börtönben az erőszakon, kegyetlenségen kívül valami mással is kapcsolatba kerülhetett volna?

...ha szabadlábba helyezése után van egy család, ahová visszatérhet, egy kéz, amely úgy nyúl felé, hogy nem érezeti a börtönviseltség bélyegét, s ha van legalább egyetlen ember, aki benne is elsősorban az embert, nem a tizennyolc évet rácsok mögött ült szörnyeteget látja?

Gary elveszett, annyi sok társához hasonlóan. A társadalom, a nagy család, kizárja magából azokat, akik nem ismerik és nem tartják be játékszabályait, és nem mereng azon, hogy vajon ők ismerik-e egyáltalán, megtanította-e valaki őket arra, hogyan kell élni? Vagy ez másodlagos kérdés a társadalom szempontjából, a fő, a lényeges az, hogy minden bűn elnyerje méltó büntetését?

Gál Mária

FEBRUÁRI ÉVFORDULÓK

1 - Sylvester György tanári beiktatása (1815).

6 - A kolozsvári unitárius nyomda felállítása. A nyomda beszerzését özv. Kmita Andrásné sz. Wilhelm Krisztina jótevő támogatása tette lehetővé (1696).

10 - Dr. Gál Kelemen tanár, igazgató, történetíró halála (1945).

- A Keresztény Magvető Baráti Körének megalakulása a budapesti Unitárius Misszió Házban. Feladatának tűzte ki a folyóirat anyagi és szellemi támogatását (1939).

14 - Suki László összes vagyonát az egyháznak és a kolozsvári kollégiumnak adományozta (1791).

16 - Kovácsi Antal lelkész, tanár születése (1820).

19 - Ferencz József püspök halála (1928).

25 - Buzogány Áron lelkész, tanár halála (1888).

26 - A Bánffy György kormányzó által kiadott rendelet visszaadta az egyháznak a háromszéki egyházközségek feletti felügyeleti jogot (1692).

27 - Szentábrahámi Lombárd Mihály tanári beiktatása (1716).

28 - Brassai Sámuel kinevezik kollégiumi könyvtárosnak. Megalkotja a könyvtár-szabályzatot.

- Péterffy Gyula zenetanár halála. Egyházi ének- és zenekultúránk fejlesztésének kiváló munkása volt (1979).

MÁRCIUSI ÉVFORDULÓK

2 - Brassai Sámuel tanári beiktatása. Székfoglaló beszédét magyar nyelven tartotta (1837).

10 - Mikó Lőrinc jogász, egyházi tanácsos halála (1872).

14 - János Zsigmond fejedelem halála (1571).

- Pap Mózes egyházi főjegyző halála (1914).

15 - A Tordán tartott első hitvitázó zsinat a lutheránus, a kálvini és a Dávid Ferenc által képviselt szabadelvű reformációi irányok között (1566).

16 - Dr. Nyíredi Géza, dr. Gál Kelemen, Péterfi Lajos tanárok beiktatása (1893).

8-18 - A gyulafehérvári második hitvita (1568).

23 - Almási Gergely Mihály püspök halála (1724).

26 - Kriza János püspök halála (1875).

29 - Benczédi Gergely lelkész, tanár születése (1839).

30 - Szentábrahámi Lombárd Mihály püspök halála (1724).

SZÁMOTADÁS - SZEMBEN

A HOLNAPPAL

Egyházi Főtanácsunk ülése

Egyházi életünkben mindig kiemelkedő jelentőségű esemény Főtanácsunk évi rendes ülése. Hiszen egy év eredményeit hivatott számbavenni legfőbb hatósági testületünk, s egyben megszabni tevékenységünk jövőt építő irányát. Ebben az évben február 27-28 napjain került sor a gyűlésre, amely sok évtizedes hagyományt szakított meg, amikor hétköznapra határozta meg az ülésszakot.

A főtanács ülése egyházi énekkel és Kolcsár Sándor közügyigazgató imájával kezdődött. A liturgiai rész után dr. Barabássy László főgondnok megnyitóját következett, amelyben visszatekintett az elmúlt év fontosabb eseményeire, és megállapította: "Úgy gondolom, nincs okunk pesszimizmusnak lenni. Gyülekezeteink egyenletesen fejlődtek lelkiükben, megbirkóztak anyagi kérdésekkel, és az egyházi összetartozásnak és összefogásnak köszönhetően megoldhattuk szükségleteinket, amelyek tanúsítják lelkeszünk elismerését érdemlő munkáját, világi vezetőink és minden hívünk hozzáállását, és azt, hogy ebben a közösségben élők tudják és híven teljesítik történelmi feladataikat, hogy emelt fővel állhassanak meg Isten ítélszéke előtt". A főgondnok a jövő felelősségteljes vállalására is felhívta a figyelmet: "Minden eredmény, amelyet megvalósítottunk, újabb célok felé kell hogy lendítsen, mert amint a múltban voltak, mindig lesznek és maradnak bőven tennivalóink, amelyeket csak egységes erkölcsi és anyagi összefogás valósíthat meg. Hiszem és remélem, hogy ebben a jövőben sem lesz hiány!... Szolgálatunk legyen hasznára nemzetünknek, népünknek és az egész világnak".

A Főtanács munkálatainak kiemelkedő mozzanatát a püspök és az E.K. Tanács jelentései képezik. Ez alkalommal a Főtanács tagjai sajnálatukat fejezték ki, hogy dr. Kovács Lajos püspök afia betegsége miatt nem lehet jelen, és nem személyesen terjeszti elő jelentését.

A püspöki jelentés részletesen beszámolt Püspök afia tevékenységéről az 1989. december 11. 1991. február 15. közötti időszakban, elemezte egyházunk életét, beállítva a nemzetközi unitárius mozgalom szélesebb összefüggéseibe. Hét fejezetben tárgyalta az eseményeket: Kinevezések, Változások az egyházi központban, nyugdíjazások és elhalálozások, Püspöki tevékenység, Lelkésznevelés, Külföldi kapcsolataink, Kiadványaink, Halottaink.

Az összegezés során Püspök afia megállapította: "A forradalom utáni első időszakban tele voltunk a régóta ahított szabadság nagyszerű érzésével és őszinte reménységével. Egyházi életünkben valóban sok tekintetben szabadokká váltunk... De, több mint egy esztendő tapasztalatainak birtokában, szívünk tele van a bizonytalan jövő iránti aggodalommal. Keserűen tapasztaljuk, hogy jogos reményeink nem mentek teljesedésbe. Ha egyházi vonatkozásban érzünk is felszabadulást és megkönnyebbülést, népi, nemzetiségi mivoltunkban napnap után keserű, kiábrándító tapasztalatokban van részünk".

Ugyanakkor azonban hangot adott a megmaradás, az összefogás érzéseink is: "Erdély vallásunk és egyházunk klasszikus szülőföldje. Több mint négy évszáz-

adon át itt éltük egyházi életünket; minden szent hagyományunk Erdély rögeihez kötődik. Itt akarunk, és hitünk szerint összes testvéregyházaikkal való testvéri közösségben itt fogunk országunk minden állampolgárának javára, Istennek tetsző, az eddiginél boldogabb életet élni... Nagy örömmel és meglepődéssel gondolkunk arra, hogy négy erdélyi magyar egyház püspökei az egymáshoz vezető utat újra megtalálták, és minden lényeges, sorsdöntő fontosságú kérdés meg tárgyalására újra meg újra találkoznak".

Az Egyházi Képviselő Tanács jelentése két részben: adminisztratív és gazdasági síkon, az Esperesi Vizsgálószerkezet anyagának és más részjelentések felhasználásával vont meg egyházunk 1989. évének mérlegét. A statisztikai adatok mögött sikerült megláttatni a hívő és egyházához hűséggel ragaszkodó ember áldozatát és egyházszeretétét. A számok ridegek, de ugyanakkor beszédesen tükrözik azt a munkát és helytállást, amelyet lelkeszünk szószéki szolgálataiban, bölcsők és koporsók mellett, gyermekeink nevelésében és megtartásában végeztek. Tükrözik azt az imádságos lelkiületet és felelősséget, ahogyan híveink, élükön egyházközségi gondnokainkkal és presbitereinkkel, látogatták az istentiszteleteket, és gondoskodtak egyházközségeink anyagi alapjairól. Tükrözik a lelkiismeretes résztvevő egyházszerzeteti életünk irányításában, amelyet egyházköri és főhatósági szinten választott vezetőink mutattak.

A múltnak azonban, eredményeivel és mulasztásaival együtt, csak akkor lehet igazán értéke, ha a más keresztül alapul szolgál a jövő terveihez, és tapasztalatainak felhasználásával megmutatja a többrehivatottság lehetőségét. A jelentés befejező része éppen ezeket a jövőre néző tennivalókat körvonalazta:

- Mindenekelőtt gyökeres belső megújulásra van szükségünk, mert elpogányosodtunk, az igazságtalanságok elszenvédecése közben hűtlenné lettünk az igazsághoz. Új életre van szükségünk igazságban és szeretetben. Istenhez térve találhatunk újból önmagunkra és erősödhethetünk öntudatunk.

- Erőtéljes belmissziós munkát kell beindítanunk és megszerveznünk, a gyülekezetek életét dinamizálnunk kell a még lelkiismeretesebb pásztoráció, szószéki szolgálat, bibliaórák és szeretetvendégségek, hiterősítő istentiszteletek, alkalmi ünnepélyek által.

- Újjá kell szerveznünk a Dávid Ferenc Egyletet, a Nőszövejséget és az Ifjúsági Egyletet, s ezeket munkába állítva, egyházi életünk belső megújódása fontos esz-közeivé kell fejlesztenünk.

- A vallás-erkölcsi nevelés meglevenítése és lelkiismeretes végzése mind az iskolában, mind a már bevált hagyományos formákban egyik legfontosabb feladatunk, s ezért új és felelősebb hozzáállást kér mind a lelkeszektől, mind a családoktól. Ugyanakkor kezdeményeznünk kell a felnőttek vallásoktatását is, mivel az elmúlt negyven év komoly károkat okozott ezen a téren is.

- Új Szervezeti Szabályzatot kell alkotnunk a régi

alapján, jobban érvényesítve a zsinat presbiteri elvet egyházszervezetünkben és kormányzatunkban.

- A szórványmunkát új alapokra kell helyeznünk és új módszerek alkalmazásával hatékonyabbá tennünk.

- Küzdenünk kell, a hazai magyar felekezetekkel együtt, az 1948-ban államosított egyházi javak visszaadásáért, valamint a felekezeti oktatás helyreállításáért. Egyházunk továbbra is együtt kíván működni a hazai keresztény egyházakkal, de minden felekezettel is, az ember és népünk szolgálatában.

A Főtanács keretében jelentés hangzott el a Nyugdíj- és Segélypénztár tevékenységéről is. A jelentés nyugtatón szövegezt arról, hogy sikerült elhárítanunk a veszélyt, amely azzal fenyegetett, hogy ez évben már kénytelen lett volna hozzányúlania a nyugdíjalaphoz, hogy fizetési kötelezettségeinek eleget tehesse.

Részletes beszámoló és kiértékelés hangzott el az Unitárius Világszövetség - IARF - Hamburgban tartott 27. Kongresszusáról, amelyen egyházunk eddigi legnépesebb küldöttségével vett részt.

A Főtanács elhatározta, hogy a történelmi folytonosság megőrzése és továbbvittele érdekében az egyházköröknél az 1948 előtti elnevezéseket fogja használni, míg a Székelykeresztúr-Udvarhelyi egyházkört két részre osztja, visszaállítva ezáltal az eddigi Székelykeresztúri és Székelyudvarhelyi egyházköröket. Egyházunknak tehát mostantól kezdve öt egyházköre lesz: 1. Kolozs-Aranyos-Tordai, 2. Maros-Küküllői, 3. Székelykeresztúri, 4. Székelyudvarhelyi, 5. Háromszéki.

A Főtanács választásokat is eszközölt a következő, 1991-1996. évek ciklusára. Újraválasztották főgondnoknak dr. Barabássy Lászlót és Jenci Dezsőt, főjegyzőnek dr. Erdő Jánost, közügyigazgatónak Kolcsár Sándort. Úgyszintén megválasztottak 9 egyházi és 28 világi főtanács tagot. Az 1991-1994. évekre megválasztották az Egyházi Képviselő Tanács 15 tagját, a Nyugdíj- és Segélypénztár Vezető Tanácsát (elnök és 10 tag), valamint a különböző szakbizottságok tagjait.

A Főtanács Bizottság általános jelentésében elismeréssel szólt az elvégzett munkáról, de megállapította, hogy többre vagyunk képesek, és a jövőben eredményesebb munkát kell végeznünk.

A Főtanács munkálatait Jenci Dezső főgondnok zárta be. "Egyházunk nem maradhat apolitikus - hangsúlyozta. - Híténekk és tanításának elkötelezettségével osztoznia kell országunk, illetve hívő népközösségek gondjaiban, politikai természetű kérdéseiben állást kell foglalnia a maga módján és sajátos szellemiségével, segítenie kell azok megoldását... Hívünk többsége magyar nemzetiségű, és országunkban nemzeti kisebbség. Lehetőségeink mértékében és egyházunk hivatásával összhangban kell képviselnünk és támogatnunk a magyar kisebbség érdekeit képviselő politikai erőket, illetve szervezeteket.

Nagy súlyt kell fektetnünk a lelkeszképzésre és a lelkeszünk továbbképzésére. Teológiai Intézetünknek minden szükségletét elsőbbséggel kell kezelnünk és megoldanunk. Hálás köszönetünk kifejezése mellett a továbbiakban is igénybe kell vennünk a külföldi hittestvéreink által felajánlott ösztöndíjakat és posztgraduális továbbképzési lehetőségeket".

Február 27-én, szerdán este 7 órakor került sor a főtanács istentiszteletre, amelyen a lelkeszi szolgálatot Simén Domokos csíkszeredai lelkesz végezte. Az énekvezéret teendőket Ferencz Gábor torockói lelkesz látta el.

A munkálatok befejeztével a Főtanács tagjai közös ebéden vettek részt a Teológiai Intézet étkezdéjében, amelyen a Berde-sorleggel a köszöntőt Varga István, a székelyudvarhelyi 1. számú egyházközség gondnoka mondotta: "A reformáció korában a felekezetek ráébredtek arra, hogy aki az iskola, azé a jövő, ezért minden fontosnak tartotta az iskoláztatást. Így a mi egyházunk is a lehetőségek szerint cselekedett. De a 18. században diplomáinkat, iskoláinkat elvették, az ingatlanokat elkobozták. Ugyanakkor és az ezt követő időben támadtak egyházunknak jövevényei, a zsidó-lászlók, augosztinovicspálok, berdemózsák, akik főleg nevelési célokra, az iskolák fenntartására tették alapítványait. Ők, az elődök, elvégezték kötelezettségüket. Mi, a maiak, a nagy erkölcsi és nevelési értéket tovább tudjuk-e vinni, gyümölcsözöztetni? A külső javak elmúlhatnak, a pénz értéke megfogyatkozhat, de a lelki örökség megmarad mint történelmi érték."

Ezt várja tőlünk a jövő!

Az UNITÁRIUS KÖZLÖNY Húsvéti melléklete

...talán mégis a húsvét a keresztény ember legmegnyugtatóbb, ünnepivé tisztult, reményt adó, hitet buzdító napja;

a reményé, a hinni akaró hité, hogy mégsem vagyunk mi, emberek olyan gonoszak és szörnyetegek, miként Nagypénteken megmutatkoznak;

mert húsvét annak a Csodának a mégis-eljövetele, bizonyossággént való beteljesülése lelkünkben, szívünkben s tudatunkban is, amely a Virágvasárnapon éppoly önfeledten hozsannázó, amiként Nagypénteken is épp így "feszítsd meg!"-et kiáltozó embert az elkövetett bűn, az elárulás, megtagadás és keresztrefeszítés bűnének rettenetes terhétől megszabadítja, visszahozván szívébe a hitet, a húsvéti Feltámadásban a bizonyosságát annak, hogy a jóság, a szeretet, a türelmes megértés elárulható, megtagadható és keresztrefeszíthető ugyan, de végképp soha le nem győzhető, miként Jézus példája mutatja, *megmutatja* azt!;

az ember, mióta létezik, gyarló, esendő és önző is, becsapható és félrevezethető, nagypéntekre is mindig kapható, s rendszerint későn - de talán soha nem megkésve?! - döbben rá a tett szörnyűségére, amelyet elkövetett, önmaga reménye, hite ellen is;

Nagypéntek, az elárulás, megtagadás és keresztrefeszítés Nagypéntek a mindenkor Próbátétel, az ember vereségének napja -

de hát élhet-e az ember, bárminő esendő, önző és gyarló is e nagypénteki vereség tudatában, lelkületében, annak reménye nélkül, hogy egyszer, mindenek ellenére és dacára is e nagypénteki szörnyűség jóvátehető, s hogy megbocsájtatik a jóság, a szeretet, a türelem Feltámadásával és Feltámadásában, a legnagyobb Csoda bekövetkeztével, amely bizonyosságával talprakényszeríti az elárult és megtagadott Hitet?!

s ki tudhatta más Istenen kívül, hogy így nem élhet ember, ki más tudhatta, mint Ő, ki megszületett, hogy elárultassék, megtagadtassék és keresztre is feszítessék - de ki harmadnapon feltámadtassék értünk és bennünk, akik Őbenne és Őáltala feltámadunk lelkünkben, szívünkben, eszméinkben: a tiszta, emberséges HITBEN?! - különben hogyan tudnánk élni percig is, hogyan, hogyan?!...

(molnos)

Devecseri Gábor

KRISZTUSTÖVIS

A szenvedésre emlékezzetek.
A szenvedésben lesz még részetek - mint volt is -, de én az Ő tövisével, mely ágaimtól szívetekig ér el, azt hirdetem, hogy igyekezzetek szelíddé tenni próbált szíveteket, ti emberek kezétől szenvedő és embert szenvedtető emberek. És irgalmasabb lesz majd az idő, mit úgyis együtt kell töltenetek.

Lászlóffy Aladár

Valahol csendes napok várnak

Valahol tavasz jön teríteni,
az ég vendége minden ember.
Aki erős, azt nem hiába
éheztetik a türelemmel.

Valahol csendes esték várnak,
csak nem találom azt a várost,
az épp a holnaptól szerencsést,
és épp a tegnappal határost.

Valahol én is számítottam
rosszabbra, rosszra, túrhetőre;
ki hitte volna, hogy a magvam
kiültetik a szírttetőre.

Valaha éppen így igazság,
valahol éppen úgy szerették,
s villámok járta üszkeimnek
haló porát is hogy levetnék!

De most már jöjjön egy vasárnap,
öltsenek ünneplőt a lelkük,
nincs oly tavasz, melynek szelében
mégkülönbözhetők a telkek.

Ha áld esője, napsütése,
egyszerre érzi erős várnak
az életet a föld vendége...
Valahol csendes napok várnak.

Vas István

A ROSTIRÓNT LETETTEM

1

Hatvan napig bennem lakoztál.
Énbennem lépdelt könnyű lábad.
Voltam Galileád és Jeruzsálemed.
Amivel ostoroztak, belém vágott az
ostor.
Kereszted szögei két tenyerembe szúrtak
S egymásra helyezett két lábfejemen át.
Már hűlő oldalamba döfött az otromba
dárda.

Sebembe dugta ujját a hitetlen Tamás.
Azután te az égbe szálltál a te Atyádhoz.
Én kitettem a pontot a történet után,
S a rostirónt letettem.

2

Éli, Éli, lamá sabaktani?
Mért hagyta azóta üresen?
Nyomaidat hiába keresem:

A pusztában sem tudom megtalálni.
Hol vannak a dombok, hol a kertek?
Elszáradtak mind a fügefák?
Nélküled a világ nem világ.
Azt sem látom, hol állt a kereszted.
Húsz napja sincs, hogy bennem beszéltél.
Szívemre süttöttek szavaid.
Uram, miért hagyta magamra itt?
Miert van azóta bennem éjfél?

3

Feltámadás szele mindig újra
Fúj a földön - fúj hát rajtam át,
Pusztaságom odvaiba fújva,
Oszlasd szét a kétely zavarát,
S új Kezdet lesz, ami már kiszáradt:
Hajtasd ki megint a pálmafákat!

Te, aki nem űzted el Tamást sem,
Bár boldog, aki hisz, ha nem is lát,
Ugye, megadod, hogy újra lássam
Szép arcod hitető sugarát?
Virraszt velem a türelem,
S könyörög a kétely és a hűség:
Támadj föl már bennem, örök Húsvét!

A böjt fogalma elválaszthatatlan a hitételtől, a vallástól.
A böjt étel, ital, szórakozás korlátozása. Köznapi értelemben a lélek főpróbája a test felett.

Az emberiség történetének, a vallástörténetnek egyik megnyilatkozása.

Mindenki diétázhat egészségi okokból, de böjtölni csak az Istenben hívő ember tud.

A vallás, az Istenben való hit első megnyilatkozása az áldozati oltár volt. Íratlan és írott emlékeink igazolják ezt. Bárány, galamb, fehér ló égő áldozata - az Istentől függő ember köszönete a láthatatlan Istennek.

A könyörgés, ima, bűnbánat szóban, éneken, zenében, táncban csak később jelentkezett.

Ezt követte a jó cselekedet szüksége, gyakorlása, az alamizsna adása.

Végül a böjt. Az én, az egyén kézzelfogható megnyilatkozása arról, hogy a lélek az emberben is uralkodik a test fölött. A láthatatlan a látható fölött.

A testi, fizikai életet s annak megnyilatkozásait, teljesítményeit mér-

Böjt

hetjük, és mérjük kilogrammokban, méterekben, másodpercekben, és bajnokokat avathatunk, csupán a lélek teljesítményére nincs műszer, nincs mértékegység. Pedig eredmények itt is vannak.

A keresztyén böjtben, túl az erőpróbán, a lélek próbáján, még jelentkezik egy tényező: az emlékezés.

Emlékezni, és nem felejteni a szabadulás útjának 40 éves pusztai megpróbáltatásait, szenvedéseit. Emlékezni, és nem felejteni Jézus 40 napos böjtiének kísértéseit.

Győzelmet az ösztön, a test kenyér utáni vágyának leküzdésére;

Győzelmet a kincs, gazdagság, hatalom, uralkodás kívánságának legyőzésére;

Győzelmet a látható és láthatatlan bálvány-istenek legyőzésére.

Böjtölünk, áldozatot hozunk Istenért, s azokért, kik áldozatot hoztak értünk.

Azokért is, akikért mi kívánunk áldozatot hozni.

Mint minden megnyilatkozása vallásos életünknek, az áldozat is a szeretethez vezet vissza. Áldozat, szeretet, ragaszkodás, kötélt és erő, mely Jézus fogalmazásában teljes szívet, lelket, elmét és minden erőt kíván. Minden gondolat azé, akit szeretünk. Mindent neki kívánunk adni: ami nekem drága, az legyen az övé. Így vagyunk a gyermekkel, szülővel, testvérrel. Így vagyunk a néppel, közösséggel, és így kell legyünk Istennel is.

Testi és lelki értelemben ez képesít csodákra, éjt nappallá tevésre.

Kiapadhatatlan erőforrás az áldozat, mely nem hogy gyengítene, de erősít. Csak az áldozatban és szeretetben lehet megőrizni a nyugalmat, amikor mindenki elveszti azt; az álmat, reménységet kilátástalan veszteségekben, kudarcokban; a jóságot a gyűlöletben; az igazságot a hamiságban; a tisztaságot és becsületet a hazugságban és a becstelenségben; a hitet a szenvedésben, megpróbáltatásban, még a halálban is.

A böjt mindenképpen próbatétel volt és marad a lélek erejének megmérésére, még akkor is, ha csupán a test kenyérkívánása van próbára téve.

Számunkra nagyobb és jelentősebb próbatétel a lelkiismeret megmérése.

Nincs más eszköz, nincs más mérce a láthatatlan világ felé, az Embertől Isten felé, mint az áldozat próbatétele.

A mindennapok gyakorlatában egy nap egy héten, vagy legfeljebb 40 nap egy évben a böjt. A valóságban ez semmi. Ez nem elég. A lelket megpróbálni, erősíteni egy életen át kell. A bölcsőtől a koporsóig szüntelen készenlét, szüntelen alkalom, amikor bizonyosságot kell tenni a szellem, a lélek, a szív felsőbbrendűségéről, hatalmáról.

A világvallások böjtjei, a keresztyén hit böjtje áldott alkalom Istenhitünk megmutatására, gyermeki bizalmunk kifejezésére az örökkévaló Atya iránt. Így lesz az áldozat az üdvösség bizonyossága.

Szabó Dezső lelkész

Molnos Lajos

Tavaszdó

hazagondolok.

szikkadt a sár a felszeg utcában. a legénykék loppal néhány percre már levetik az egyre nehezebbé váló cipőket, s tenyérszi száraz helyen bogározgatnak egy kicsit. emígyen sürgetik a tavaszt.

a csűrök mögött, a veteményes kertekben egyre szaporodnak a gomolygó füstű, apró máglyácskák. duzzad a fákra a rügy.

pipiske-zöld fűszálak csodálkoznak a hol napfényes, hol meg hűvös-borongós időben. lassacskán tavaszodik.

anyám egyre gyakrabban áll ki a kapu elé, s tekintget le a felszeg utca hosszán. most nem ideges. nem nyugtalan.

nem riadtan-egyedül-maradt.

most már tavaszodik.

megjönnek, hazajönnek a gólyák, vadlibák, a fecskék.

hazajövök én is egy koradélutánon, egy soha el nem hangzott fogadalom szerint. soha el nem hangzott bizakodó hazavárások okán. csak úgy, csak azért, ahogy s amiért hazajönnek a fecskék. és gólyák. és vadlibák. csak ahogy s amiért kibújik a kertben a pipiske-zöld fűszál is egy szép nap.

anyám egyre gyakrabban áll ki a kapu elé: lehet, hogy olykor el is mosolyodik.

hazajöttek már a gólyák, a fecskék - gondolja -, kinőtt a fű. nyugodt.

tavaszodik.

a hazatérések ideje.

sorra megjönnek a gyermekek, unokák.

megszépül minden perc.

áll a kapuban anyám.

angyalodik -

HÚSVÉT IDŐPONTJA

A kereszténység világában nem egységes húsvét ünneplési ideje. Gyakran merülnek fel kérdések: mi az oka ennek? Honnan és miért adódik ez az eltérés?

Húsvét időpontját az I. niceai zsinat állapította meg 325-ben, mely szerint húsvét a tavaszi napéjgyenlőséget (március 21.) követő holdtölte utáni vasárnapra esik; ha ez éppen vasárnapra esnék, akkor ezen a vasárnapon van húsvét. A megállapításból kitűnik, hogy húsvét ünneplési időpontját naptári változásnak tették ki. Legkorábban március 22-én, legkésőbb április 25-én lehet.

Ezt az időpontot a keresztény világ egységesen elfogadta: mind a keleti, mind a nyugati kereszténység.

Húsvét ünneplési idejének különbsége csak a későbbiekben jelentkezett, amely a naptárkiigazításban keresendő.

Julius Caesar i.e. 45. január 1-én bevezette a Szoszigenész, alexandriai tudós által szerkesztett ún. Julianus-féle naptári időszámítást. A naptári időszámítás 365 nappól és 6 órából állott. De felmerült az a hiba, hogy a naptári év nem fedte pontosan a csillagászati évet. A Julianus-féle naptárban mindenik negyedik évhez hozzáadódik egy nap, vagyis egy évhez egy negyed nap, de az év 365 nappól, 5 órából, 48 percből, és 46 másodpercből áll, ami nem tesz ki egy negyed napot. A 16. században ez már komoly lemaradást jelentett, amely azt eredményezte, hogy a tavaszi napéjgyenlőség március 11-re esett, azaz 10 nap volt az eltolódás.

Egy neves matematikus, Lilius, 1582-ben kiszámította, hogy a niceai zsinat óta eltelt 1257 év alatt 10 napot késett a Julianus-féle naptári év a csillagászati évhez képest. Ez indokoltta tette a naptár kiigazítását, úgy hogy 1582. október 4-re következő napot október 15-re jegyezték. Lilius javaslatát magáévá tette XIII. Gergely pápa is, aki a módosítási javaslat alkalmazását pápai rendeletben erősítette meg. A kiigazított naptárt Gergely-féle naptárnak nevezték el. Ezt használjuk ma is.

A Gergely-féle naptár azonnal érvénybe lépett a római katolikus időszámításban, és egyes katolikus országok, mint pl. Olaszország, Spanyolország, Portugália azonnal be is vezették.

A protestáns felekezetek kezdetben tartózkodó magatartást tanúsítottak - habár a kiigazítást indokoltak vélték -, mert a naptárkiigazítást pápai rendelet szentesítette. Végül mégis győzött az indoklás helyessége. Ezért Hollandia, a protestáns német államok és Magyarország területén az 1600-as évek elején bevezették, Anglia és Svájc egyes vidékein ennél is később.

A keleti kereszténység - ortodox - nem fogadta el a Gergely-féle naptárt, és még századunk elején is a Julianus-féle naptárt használta. Ez vonatkozott a többségi ortodox államokra, mint pl. Oroszország, Görögország, Románia, Bulgária. Az első világháború után azonban az államhatalom ezekben az országokban is bevezette a Gergely-féle naptár kötelező használatát. Európában legutolsónak Oroszországban vezették be, 1918. január 25-én.

Az ortodox egyházak 1923-ban tartott zsinata is elfogadta a Gergely-féle naptárt, és így egyszerre ünnepeljük a karácsonyt, az újesztendőt stb., de a húsvét időpontjának meghatározásánál a ki nem igazított, a Julianus-féle naptárhoz igazodnak, amely ma 11 nappal hátrább van a mi naptári számításunknál. Ez az oka húsvét különböző időpontban való ünneplésének.

Van eset, hogy az áprilisi holdtöltére várunk kell a kiigazított naptár szerint is, ekkor ugyanazon napra eshet húsvét. Pl. 1990-ben egybeesett, ugyanis a holdtölte április 10-én volt, húsvét pedig április 15-én. Ha azonban ez a vasárnap az ószövetségi páskaünnepel is egybeesik, akkor a keleti kereszténység egy héttel később ünnepli a húsvétot.

Közismert a keleti kereszténység nagy hagyománytisztelte, és így feltételezhetjük, hogy húsvét ünneplésének időpontját illetően még sokáig fog állni a különbség.

Természetesen, történtek kísérletek a közös húsvéti időpont megállapítására. Egy, 1970-ben kidolgozott javaslat szerint április második szombatja utáni vasárnapot jelölték meg. A javaslat elejti ugyan a holdtöltéhez való ragaszkodást, de világos, hogy azután van, s ezzel a niceai zsinat határozata is érvényben maradna. A javaslat, minden pozitívuma ellenére sem hozott változást, mert hivatalosan egyetlen egyház sem fogadta el.

-rezi-

Zilahy Lajos

A régi ház küszöbén

Kezembe ejtve homlokom
Ülök a korhadtt küszöbön.
Te régi ház, elmúlt időmet
Köszönöm néked, régi udvar,

Köszönöm néked régi udvar
A fák alatt a lenge hintát,
A kis padot, a szép lugast,
Amit beföntak ágak, indák.

Köszönöm néked, régi udvar,
A búvócskát, a kergetősdit,
A kisleányt, amint vigyázva
Egy nagy fa mellől leskelődik.

Köszönöm néked, régi ház,
- Ez minden, ami megmaradt -
A nyilakat, a jó parittyát,
Az első lelőtt madarat.

Ó, köszönöm szelíd anyámat,
Amint gyümölcsöt osztogat,
A bátyámat, a két nénémet,
És köszönöm a hűgomat.

Köszönöm néked, régi ház,
- Köszönni valóm annyi van -
Ó, köszönöm halott apámat,
Ki így szólt hozzám: Kis fiam!

Mindent elvesztve, férfi-szívvvel
Köszönöm néked, köszönöm,
Hogy megengeded, hogy még
egyszer
Leüljek itt a küszöbön.

HÚSVÉTI HAJNALOZÁS

A húsvét, az év első nagy tavaszi ünnepe, mind belső tartalmában, mind külső megnyilvánulásai-ban ünnepeink során első helyen áll. Jézus feltámadásának, az élet győzelmének megünneplése mindenik keresztény felekezet emberének életében örömmel várt esemény, különösen falvainkban, amelyhez sokféle egyházi eredetű-ihletésű és népi-világi jellegű szokás kapcsolódik. Mindezekben az egymást követő nemzedékek által hagyatékként élet-szemlélet, a közösségi érintkezésnek a falu társadalmi életét irányító szabályai, társas formáinak kötött rendje, törvényei, egyszóval a népi kultúra tükröződik. Ezek az ünnepi szokások hol egyszerűbb, hol színesebb módon nyilvánulnak meg. A megyénk néprajzi tájegységeiben gyakoroltak közt az egyik legszebb, az ifjúság korcsoportjaihoz kötött szokássorozat a Firtos alatti Énlakán - a falu virágkorában - játszódott le. (Ma már, sajnos, a jórészt elöregedő faluban csak töredékeiben él, s hajdani teljességében csak az emlékezés nyomán lehet rekonstruálni.) Itt húsvétkor, a tavasz nyíltával párhuzamosan egymástól elkülöníthető, de lényegében összefüggő - az egész tavaszi ünnepkört betöltő - cselekménysorozat bontakozik ki, s ennek a cselekménysorozatnak a folyamatában terebélyesedett ki az énlaki fiatalok kor- és nembeli egymáshoz való viszonyulásának - bizonyára a Firtost körülölelő tündérregék ihletésében - finom árnyalatú és nemes veretű erkölcsi vonása.

A húsvéti énlaki ünnepi szokásainak is központi cselekménye a másodnapos öntözés, amelyre, aktív cselekvőként, a férfi nembeli ifjúság - az örökségül kapott hagyomány előírásai szerint - korcsoportokba szerveződve készül fel. A korcsoportokhoz tartozást két, a fiatalok életében igen fontos korcsoport-választó esemény szabja meg: az egyik világi vonatkozású: behívás a katonai szolgálatra; a sorozás, a másik vallási tartalmú, a *konfirmálás*, ami mindkét nembeli ifjúság életében igen jelentős korcsoport-választó esemény: a gyermek-korból a nagylegényé válás, illetve nagylánykorba kerülés határküzöbe volt. Az ezekhez való kapcsolat határozza meg a csoportok *összetételét*. Két hagyományos csoport szerveződött, az egyik a *nagylegények* csoportja, amely a felnőtt ifjúságnak három rétegét: a már besorozott "katonalegények"-nek nevezetteket, a sorozás előtt állókat és az újonnan konfirmáltakat egyesíti; a másik a *kicsi* (leendő) *legények* csoportja; ez kétrétegű: a legközelebbi konfirmáltak és a közvetlen utánuk következő iskolások alkotják.

Mindkét csoportbeliek, megalakulásuk után, megkezdik az öntözés lebonyolításának előkészületeit, a nagylegények a hajnalozó-öntözést, a kicsi legények a másodnapos koradélelőt.

A nagylegények meghatározott napon és háznál még a nagyhét előtt összegyűlnek, s kiosztják egymás közt a feladatokat, megválasztják a *főszereplőket*: a *legénygazdát* (a csoport legtekintélyesebb, erkölcsileg legfeddhetlenebb tagját, aki az ünnepi cselekményeknek irányítója, szigorú rendtartója); megbíznak három jóbeszédű ifjút, a *szószólókat*, akik öntözéskor a *beköszöntő*, *ráfelelő* és *elbúcsúzó* verseket mondják el; a csoport fiatalabb tagjai közül kijelölik a *mellékszereplőket*: két "pipét" (a korszó- és kosárvívőket, akik öntözéskor, későbbi elfogyasztásra, összegyűjtik a kapott italt, tojást, kalácsot); megegyeznek a hangszer- (cimbalom, esetleg gordon) hordozók személyében.

A szereplők kiválasztása azonban nem véletlenszerű, megvan ennek is a hagyomány-előírta szigorú kötöttsége. A nagylegények csoportjában a beköszöntőt és a ráfelelőt mindig a még sorozás előtt álló ifjú, a kibúcsúzózt a már besorozott legény mondja el, aki leszerelése után már "vénlegény"

lesz, s mint ilyen, a falu társadalmának szokástörvénye szerint, többé nem vehet részt a szervezett hajnalozó-öntözésben, legfennebb két-három társával "eljár", de úgy, hogy ne kerüljön a szervezett csoport útjába.

A főszereplő által mondott öntözőversek tartalma a húsvét vallási jellegének megrajzolásán kívül, a háziakat s a megöntözött lányt köszöntő jókívánások mellett tükrözik a verset mondó ifjú csoportbeli helyzetét, azzal a most meglévő vagy a jövőben megszűnő kapcsolatát. Ezeknek az üde hangulatú, vallásos hitet, tiszta erkölcsiséget sugárzó verseknek minden korban megvoltak és vannak a helybeli pennás földműves népköltői (pl. a 30-as években néhai Fülöp Gergely, a közelmúltban, illetve jelenben Bíró Dénes), de írták helybeli lelkészek és tanítók is. A szebbeket apáról-fiúra szállóan őrizték s őrzik még ma is.

A szervezkedő előkészület további teendője volt a zenészek megfogadása a hajnalozáshoz és az ünnepi tánchoz. A két világháború közt muzsikuscigánybandát fogadtak (főképpen Kőrisspatakról), a második háború utáni évtizedekben viszont a helybeli zenekedvelők fiatalabb férfiakból alakult, minden helyi igényt kielégítő műkedvelő zenészekkel egyeztek meg.

A HARGITA MEGYEI

Az ismertetett előzetes készülődés után a hajnalozó-öntözés zökkenőmentes lebonyolítását előkészítő *szervezés* következett. Ennek első teendője a *tájékoztató*: a legénygazda vagy megbízottja "eljárta" a falu leányos házait (csak a már konfirmáltakét) megtudakolni, hogy tudják-e fogadni a hajnalozókat, nincs-e annak valami akadálya?

A *tájékoztató* befejeztével következett a *számbavétel*, megállapítva, hogy hány helyre kell elmenjenek, s szerint szabták meg az egyes házaknál tölthető tartózkodási időt percekben úgy kiszámítva, hogy első napján éjfélkor a másodnapos templomozásig az öntözést fejezhessék be. Meghatározták a *menetirányt*: melyik utca kezdetétől indulnak el, s házámszerint haladva, hol fejezik be a hajnalozást. Az utolsó házat úgy igyekeztek megválasztani, hogy ott majd, ha idejük engedi, "összeszedjék" magukat, s onnan csoportosan mehessenek a templomba. A hajnalozás sorrendjének a megállapítása - ami rendszerint tudottá vált - a fogadó lányos házak családjának fontos volt, mert így nagyjából ki tudták számítani, hogy kire-kire mikor kerül sor.

A *kicsi legények* csoportja is a nagyokéhoz hasonló módon szervezte meg, készítette elő a velük egykorú iskolás lányok másodnapján virradattól kezdődő és harangozásig tartó megöntözését. A főszereplőket ők a konfirmáláshoz viszonyított helyzetük szerint osztották el. A beköszöntő verset mondót a konfirmálásra csak később kerülők csoportjából, az elbúcsúzózt a közvetlen konfirmálás előtt állókból választották ki, aki korcsoportjától

megválik, s jövőben már a nagylegények csoportjának harmadik kategóriájába lép.

A nagylányok a falu társadalmában elfoglalt helyzetüknek, az ahhoz kötődő hagyományoknak megfelelően készülnek fel az elsődlegesen őrtük történő ünnepi eseménynek, a hajnalozó-öntözésnek a fogadására. Az ünnep előtti, -alatti és -utáni cselekményekben az általánosan mindenütt szokásos pirostojás festésén kívül egyéni teendőiket az öntözőknek adandó csináltvirág-bokrétá beszerzése, a későbbi időben a divatossá vált élővirág-, szegfűcsokor előkészítése, ezeknek aztán az öntözés alkalmával történő különböző átadási módjai jelentették. Mindezekkel a *párkapcsolatok érzelmi fokát kifejező, finom árnyalatú - a közösség szokás-világában született, mindenki által elfogadott, megértett - jelképrendszert* alakították ki: ezeknek egyike a bokréták *színszimbolikája*: *fehér*, ha komoly a kapcsolat (a hajdan sokszínű művirágbokrétában ez esetben a fehér mirtusz uralkodott, újabban fehér szegfű, zöld "körítéssel"), *rózsaszínű* az induló mélyebb érzelmeknél, *piros* a közömböseknél; a legény érzelmének előzetes kipuhatólása: a *bokréta felajánlása* ("Bokrétát mástól ne fogadj el, mert én akarok tenni" -, ha valaki kedveltjét megelőzte, a legény azt udvariasan elhárítja.); a *bokréta átadásának módja* (az öntözést megelőzően vagy az öntözés alkalmával); a bokrétá *közösséget tájékoztató szerepe* (a kalapra tűzött bokrétá milyensége "beszél" a lánynak a legényhez fűződő érzelmi kapcsolatáról, viszonyának alakulásáról).

A hajnalozásra felkészült legénysereg a gyülekezésre kijelölt háztól elsőnapján éjfélkor indul el, menetoszlop alakzatban: elől a zenészek haladnak, utánuk korszerinti hármastagolású sorrendben a legények összeülekezve, énekszóval. A soron levő lányos házhoz érve az éneklést befejezik, s bevonulnak az udvarra. Az itteni jelentkező-bevezető cselekmény az idők folyamán változott. A régebbi időben két-három legény az ablak alá állott, s ott előltöltött - alakjuknál fogva "disznóláb"-nak nevezett - ócska mordályokkal hatalmas, ablakrezegető durrogtatást végeztek, ezzel köszöntve a ház népét és az ünnepet. (Használatuknak betiltása után egy ideig még fogadott vadászokkal gyakorolták.) A későbbi időkben a jelentkezőnek szelidebb módját alkalmazták: csendesen vonulnak be az udvarra, a zenészek elhelyezkednek a tornácra, elhúznak egy hallgatót és egy csárdást, közben a szobában világosság gyűl, az ajtó elé odaáll a beköszöntő, s ha van, a ráfelelő, bekopogtatnak, s a "szabad"-ra belépnek a szobába, (de csak ők!), ahol a háziak állva fogadják őket. A beköszöntő legény ekkor elmondja a versét, például:

"Jó reggelt kívánok, becses házigazda,
S tiszteletre méltó szeretett családja.
Hogy húsvét ünnepét az Isten kegyelme
Megengedte érni - áldássék szent neve.

Ily napon támadt fel áldott Idvezítőnk
Gyáskoporsójából - légy áldva Teremtőnk.
Most azon jószágért, mit érzettél velünk,
Éreztesz még ma is - áldott jó Istenünk.

Kérünk, jó Teremtőnk: áldd meg a családot

(Folyt. az V. oldalon)

ÉNLAKÁN

(Folyt. a IV. oldalról)

Minden javaiddal, s hozz rá boldogságot.
Hozz rá ez ünnepen lelki békességet,
S továbbra pedigen munkás segedelmet.

Eddig terjedének jókívánataim,
S következnek immár tervbevett céljaink,
Melyekre áttérni kérünk engedelmet,
Ki fogja fejezni hű társam ezeket."

Ezután a ráfelelő vers következik:

"Barátom elmondta az ő köszöntőjét,
De szóba se hozta lányuk öntözését.
Pedig, ha szétnézünk a nagy természetben,
Vagy közelebb, itt a virágos kertekben,
Meglátjuk a harmat üdítő hatását,
Mely elősegíti virágok nyílását.

Oh, mily kellemetes járni a mezőket,
Hol kora tavasszal látunk magvetőket.
Mi is az életnek tavaszát elérve,
Eljöttünk magukhoz szent örömmérséssel.

Életüknek fáján van egy virágbimbó,
Amely a családnak örömeire nyíló.
Megöntözzük szépen az engedelmiükkel,
Szívünkben áradó tiszta szeretettel.

Kívánjuk: élete legyen oly virágzó,
Mint kerti ibolya, szerény, elbájoló.
Nyíljon a szülőknek teljes öröme,
Anyaszentegyházunk virágzó díszére.

Életének fáját vihar meg ne tépje,
Gondviselő Atyánk bánatoktól védje.
Egész családjukat szerencse övezze,
Áldás és békesség mindenütt kövesse.

Védje meg ezután olyan nagy csapástól,
Amilyen ráncszakadt a világháborúból.
E téren Istenünk adjon vigasztalást,
Magyar testvérekkel békés találkozást.

Megsebzett szívekbe megújulást hozna,
Miként kert virága, oly szépen kinyílva,
Oh, mert életüknek fénylő napsugára
Terhes fellegetől szenved a homályba'.

Vigasztalót várunk, aki megtanítson,
Hogy a silány földünk reménységet hozzon.
Most pedig az évek megért tavaszára,
Segedelmet adjon Isten a munkára.

Áldással halmozza fáradságuk nyomát,
Jézus vezérelje életüknek sorsát.
Sok örömmünnepet békével érjenek,
Szívünkben kívánjuk maguknak ezeket."

A ráfelelő vers elhangzása után megkérlik a házigazdát a kinti legénysereg bebocsátására. A gazda, miután néhány szóval kifejezi, hogy a hajnalozókat örömmel fogadják, az ajtót megnyitja, s felszólítja a kintlevő ifjakat a belépésre. A bemene- tel is korszerinti sorrendben történik, s aszerint öntözik meg először a "virágszálat", amely, állítólag, el akar hervadni, s ezt követően a ház többi nőtagját. Közben a házigazda a megterített asztalhoz invitálja, koccintásra, a legényeket. Az asztalo- zásnak is előre beosztott szigorú rendje van: minden háznál nem ül le mindenki italozni, csak egymást váltva a soron levő néhány legény, mert szigorú erkölcsi kötöttség volt kitartani s józanul menni a templomba. A legénygazda erre szorosán vigyázott. Kínálkozás kezdetekor megszólalt a zene, s elsőként azok a legények, akik nem ültek asztal- hoz, kezdve a "virágszállal", rendre a ház nőtagjait megtáncoltatják. A tánc alatt a kiválasztott legény kalapja "eltűnik", a lány "titokban" átlopja a szomszéd szobába, s ott gyorsan felvarrja arra a színével beszélő virágbokrétát, s aztán a kalap

visszakerül a helyére. E régebbi szokást követően, újabb változatai vannak a bokréta-tevésnek: öntö- zés alatt a lány megsújja a legénynek, hogy elme- netelkor egy pár percre maradjon vissza, mert kalapjára virágot tesz. Ha elhatározott a kapcsolat, a legény már ünnep előestéjén elmegy a bokrétaért.

A hajnalozás befejezése után e módozatokkal feldíszített bokréta kalapokkal mentek templomba a legények, s a legények karzatának könyöklőjére úgy helyezték el azokat maguk elé, hogy a templom- ban mindenki "leolvassa" a bokréta színével "be- szélő", amúgy is ismert párkapcsolatok érzelmi fokát. E bokréta kalapokkal fejükön "ágáltak" a legények az ünnepi bálban is, legtöbbet táncoltatva azt a lányt, akitől a bokréta t kapták.

Tánc és kínálgatás közben - indulás előtt - a korsó- és kosárhordozók "elárulják" a gazdának, hogy a "pipe" erősen megsomjazott és megéhezett, erre a gazda pár pohár pálinkát tölt a korsóba, a kosárba nyers tojást és kalácsot tesz. (Ezt az adó- mányt aztán az ünnep másod- és harmadnapján du. 3-tól éjjel után egy óráig tartó bálzás közben a legények a zenészekkel együtt elfogyasztják.)

A "pipe" kielégítése után a legénygazda jelzi a tartózkodásra megállapított idő lejártát, a zenésze- ket "leinti", s a keletkező csendben az elbúcsúzó legény elmondja a sokszor 15-20 szakaszos versét, melynek hagyományos szerkezete szerint az első strófáiban megköszöni a szíves fogadtatást, ellátást,

"A jó szót, a mosolyt és a szent biztatást,
Arcukon megjelent emberséges vonást,
A testi javakat, mit a kezük nyújtott,
Hisszük, hogy abban is az Isten keze volt."

A továbbiakban a búcsúzó megemlíti azt is, hogy nemcsak a jó fogadtatásért jöttek, hanem azért is, "Hogy el ne maradjon őseink szokása". A vers második részének szakaszai a katonai szolgálat miatti érzelmeket fejezik ki: az édesanyától, a ked- vestől, a szülőföldtől történő elválás szomorúsága csendül ki azokból. Néhány kiemelt versszakasza:

"Az utolsó húsvét a mi életünkben,
Midőn így nézhetünk egymásnak szemébe.
Csoda-e, ha reszket a búcsúnak hangja,
Sok érző embernek könnyes lesz az arca. (...)

Lassan, észrevétlen elrepül tavasz, nyár,
Utánuk útra kel a költöző madár,
S vele együtt mi is behívó levéllel,
Lelkünk mélyén sajgó kedves szép emlékekkel.

Ki kísér majd el? Nem tudjuk ma még,
De akárki legyen, áldja meg a jó ég.
Fehér keszkenőjét ki tartja magasra
Édesanyánk mellett? - az a jövő titka.

Ki könnyeit titkon ejti, csillanjon meg benne
- Ez a mi kérésünk - egy reguta képe.
S hogyha imádkozik, szenteljen egy percet,
Vagy pár pillanatot annak, aki elment.

Furcsa lesz, jól tudjuk, nagyon furcsa nekünk,
De hisszük, hogy Isten ott is ott lesz velünk.
A huszonnégy hónap elfojthat sok álmod,
S élénk tárhat egy új, szokatlan világot.

Népünk fiaiént, ott is megmaradunk
Szívünkben s hitünkben azoknak, kik vagyunk!
Szülőföld kötelez s a Firtos-alji táj,
Hogy némán viseljük, hogyha valami fáj.

Édesanyánk arca s egy kisleány képe
Lesz életünknek legdrágább értéke.
Bárcsak a Nagyisten erőt adna arra
Nekik is, nekünk is, hogy megmaradhatna.

(Ezt az elbúcsúzó verset Lörinczy Gyula mon-
ta el 1965-ben.)

Az elbúcsúzó vers elmondása után a házigazda röviden megköszöni az öntözést, Isten segedelmét kéri a bevonuló "regutákra", majd a sorozásra kerülő ifjakat figyelmezteti, hogy ezután ők lesznek azok, kiknek kötelessége az ősi szokások megtartá-

sa. (Tartották is addig, amíg volt a falunak ifjúsá-
ga.)

Az elbúcsúzás után a sereg a szokásos rendben tovább indul a soron levő lányosház meglátogatá-
sára.

A lányok húsvéti virágtételének azonban "ára" is van, amelynek lerovása egészen pünkösdig tartó cselekménysorozattal történik: a virágot tevő lányt a táncban elsőnek kellett megtáncoltatni; ünnep után az étédi vásáron színes pántlikát vásárolt a legény, s azt "vizita" alkalmával a leánynak átadta, s ha az érzelemben rendben volt minden, a lány a következő vasárnap ezzel a hajábfont pántlikával ment a templomba; május 1-én a lány ablakához zöld ágat kellett tenni, de őrizni is kellett, mert a későre tavaszodó Firtos alatt sok utánajárással le-
hetett megszerezni; pünkösöd szombatján éjjel az ugyancsak ritka "papucsvirágot" kellett a szeretett lány ablakába tenni. Egy-egy legény megszerzésé-
ért napokat járta az erdőt, s ha nem volt szerencséje, erdészeket kellett egy-két szálért busásan megfizet-
nie. Aztán az ablak párkányára helyezett pohárba tett virágot virradatig őrizték, nehogy az írgyek eltulajdonítsák. E virágnak a tétele annyira jelentős kötelesség volt, hogy az a lány, aki nem kapott papucsvirágot, s nem mehetett, kezében tartva, az-
zal a templomba szegényében otthon maradt.)

A kicsi legények másodnap délelőtti öntözés-
rása, ha volt lehetőségük rá, kicsi muzsikások kísé-
retében történt. A meglátogatott lánykáknál
mondták verseiket, köszöntőt, búcsúzó, s öntözé-
sukért piros tojást és süteményt kaptak, az utóbbi
időben kabátjuk hajtókájára tűzött piros szegfü-
csokrot.

Az énlaki színes húsvéti hajnalozó-öntözés
mind belső tartalmában, mind külsőségeiben meg-
nyilvánuló jelképes "beszédével" a megyénkben
gyakorolt népszokásoknak egyik ragyogó gyöngy-
szeme volt. Remélhetőleg az előregedő falu most
megfiatalodik, s ez a magatartásában, erkölcsiségé-
ben ritka népcsoport kultúrájának ezeket az ősi
megnyilvánulásait újra feléleszti.

Dr. Molnár István

*Adatközlők: Bíró Gábor, id. és ifj. Bíró Osváth,
a verselő Bíró Dénes, Koronkáné Bálint Lilla, Patak-
falvy Jenő nyug. tanár, Dancs Lajos lelkész.

Dsida Jenő

A HÚSVÉT DICSERETE

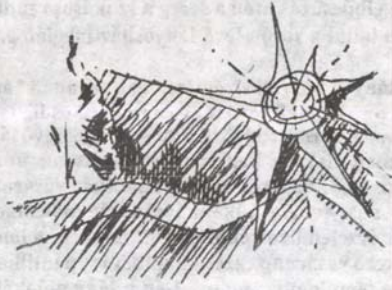
(Kalendárium szonettekben - Április)

Ezerkilencszázharminc éve: szent
zsidók földjére nagy próféta támadt.
Emlékének, mely bágyadt, égi bánat,
szenteljük ezt a sárga pergament.

Rágondolok, míg járom Golgotámat.
Mivelhogy nincs igazság idelent,
Pilátus alatt a keresztre ment,
de harmadnapra új életre támadt.

Alleluja! - nagy bástyákat ledöntön
rivalg s csodára váró tűzben ég
falu és város, ház, tébolyda, börtön,

minden üszkös, az arcok feketék!...
Feltámad-é a bús erdélyi földön,
ki meghala és eltemették?

PALOCSAY ZSIGMOND

FUTÓZÁPOR

Most kékül a Szamárlenyer;
tisztul a Héjakút halklila kucsmája.

Csillag-gallérja csontosodik;
szárán - a tövis, már horgasodik;
kezem felvérzi - ingujjam foszlatja,
kaporássza.

Aszály érlelt _____ tett, te kóró,
ily korán, túl komisszá!

Tüskévé konokul bennem is valamit
_____ szóval akadok Kedvesembe.

Ő, csak néz, néz _____ párásodó,
záporozó nagy szemekkel.

(Részletek)

Megrendítően szép és felejthetetlen pillanat ez a számonra, amikor most idelépek az Úrsz-tala elé. Színész nő vagyok, sok-sok szerep van mögöttem s most mégis elszorult szívvel, akadó lélegzettel állok itt, mert először történik meg velem, hogy nem színházban, a mások élményeit és szavait közvetítem, ami tulajdonképpen egy színész nő feladata, hanem az Isten házában, a saját élményeimet, a saját szavaimat próbálom átadni Önöknek. Bocssák meg nekem ezt a merészséget, és engedjék meg, hogy belekezdjek ebbe a csendes beszélgetésbe, amit úgy kívánok, mint soha semmit még egész színész-életemben. [...]

Mert én most őszintén szeretnék beszélni, olyan őszintén, ahogy talán még életemben nem beszéltem, olyan őszintén, mint ahogy a fűvek és a fák, a hegyek és a madarak beszélnek, akik között közel két évig éltem. Ez a két esztendő volt, azt hiszem, mindnyájunk életében a legnehezebb,

HOZTAM VALAMIT

a legsötétebb élményekkel telezsúfolt idő. Mindnyáján hoztunk valamit magunkkal ebből a pokoli két esztendőből, valami végleges tapasztalást, ami irányítja azóta is az életünket. Én is hoztam. Én azt, hogy itt állok és élek, olyan nagyon nagy ajándéknak érzem, amit nem fogadhatok el viszonzás nélkül, [...] úgy érzem, nem teszek egyebet, mint törlesztek - törlesztem az adósságomat, amivel tartozom annak a Valakinek, aki az életemmel újból megajándékozott. S én úgy gondolom, s ezért nem haragudjanak meg rám, hogy mindnyájunknak valahogy így kellene felfogni az ezutáni életünket: ajándéknak, amiért hála jár és viszonzás.

Igen, én hoztam valamit a Hegyekből... Hazahoztam a hitemet, mint egy nagy, jószagú, meleg kenyert, s most szerezném, úgy, de úgy szeretném széjjelosztani. A hitemet, hogy érdemes élni, de érdemes meghalni is, mert csodálatos törvények igazítják mindnyájunk lépéseit, s a halál nem pont az életünk mondatának végén, legfeljebb pontosvessző, ami után újabb mondat következik.

Elhoztam a meggyőződésemet, hogy van egy nagyon nagy törvény, ami így szól: semmi, ami történik Veled, benned vagy körülötted, nem véletlen, hanem minden tetteid és gondolatod megteremt a következményét, s azért bármi jó vagy rossz ér az életben, annak előidézője Te és csakis Te vagy. S ha értetlenül állsz szemben valami történéssel, valami méltatlansággal, szenvedéssel vagy magával a halállal - légy meggyőződve róla, hogy feltétlenül megérdemelted, mert okozóját, a Törvényellenes tettet Te követtél el még akkor is, ha most már nem emlékszel rá.

És elhoztam a legnagyobb törvényt, a törvények királyát, amiben minden benne van, ami mindent betölt és mindent éltet, ami mindennek a megoldása, célja és értelme - elhoztam a szeretetet. Itt lakik bennem, benned, mindnyájunkban. A fűvekben és a fákban, a virágok illatában és a kutyád szemében, a kavicsokban és a hegyekben, a csillagokban és a méhekben, a bűzár-ra hulló esőben és a gyermekedre hulló könnyedben, az igazi dalban, az igazi csókban, mindenben, ami van, amit látsz és amit csak sejtessz, mindenben a szeretet él - mert a szeretet az Isten. [...]

Nézz magadba, s azután nézz az égre, és halkán, csendesesen mondd ki a szót: Köszönöm. - S a pillanatban, mikor ezt kimondtad, megtelsz hittel, megtelsz örömmel, megtelsz hálával, meg-

A HEGYEKBŐL

telsz erővel, megtelsz szeretettel: betelsz az Istennel.

Óh igen, hiszem és vallom, hogy ez a végső értelmé ennek az elmúlt időnek: megélni a nagy csodát - életben maradni, a csodán keresztül megtalálni Istent, aki maga a szeretet - betelni Istennel, tehát betelni szeretettel, a szeretet segítségével rálépni az útra, a szeretet útjára, s elvégezni a feladatot, azaz leélni az életet a szeretet nevében. Igen, ki merem mondani: Isten országa soha olyan közel nem volt hozzánk, mint éppen most. Isten országa, ami bennünk van s ami egyértelmű az új ember, a szeretettel teljes ember megszületésével. Most, igen, most, amikor úgy érzed és úgy látod, hogy eltűnt a szeretet a földről, mert eltűnt mellőlünk a sok szeretetforrás és szeretetmankó. Eltűnt az anyánk, az apánk, a gyermekünk, eltűnt a szerelmünk, eltűnt a barátunk-s árván és önzően csak sírunk a szeretet után. Tudod-e, mi az értelme ennek a nagy árvaságnak? Éhessé tett, szomjassá tett bennünket az Isten-szeretetre, azért vett el körülöttünk minden szeretetforrást, hogy szomjas kínunkban megpróbáljuk másfelé keresni, s mivel odakünn a világban már nem találjuk - próbáljunk meg végre önmagunkban kutatni utána. S ekkor ébredünk rá a legnagyobb titokra, hogy a szeretet bennünk van, de csak akkor él és akkor élte, ha önzetlenül továbbadjuk másnak. Mert az önző, befelé irányuló szeretet, az önszeretet, nemcsak kifelé puszít, puszít befelé is - elpusztít végül Téged is. De az önzetlen, kifelé irányuló szeretet - a felebaráti szeretet, épít és élte másokat s magadat egyaránt. Ezt az országot elpusztították az egyéni, osztályi, faji, nemzeti önszeretet nevében. Újjáépíteni, a magunk és mindenki számára egészséges, boldog országgá újjáteremteni, csakis az önzetlen, mindenkire kiterjedő felebaráti szeretet nevében lehet! Az Isten nevében lehet - mert az Isten: szeretet s bennünk, magunkban a szeretet az az isteni mag, ami a mi életünk legbensőbb lényege, s az emberi élet értelme nem lehet más, mint felfedezni ezt a magot, táplálni, öntözni - hogy felnövekedve betöltsé az egész valónkat s ilyen módon beleolvadjunk az isteni szeretet egészébe, belesimuljunk a világ harmóniájába. S tudod-e, mi ez az állapot, kedves embertársam? Ez az, amit úgy hívunk: boldogság - teljesség - ez az üdvösség.

Boldog akarsz lenni? Először is kezd el te magadat újjáteremteni. Lépésről lépésre haladj

befelé magadban s tégláról téglára bontsd le magadban az önzés falát.

Legelőször is tanuld meg a lemondást. [...]

Mert a szeretet első törvénye így szól: a szeretetet adni kell, csak akkor kaphatjuk. S minél többet adsz belőle, annál több lesz neked, magadnak belőle.

Mert az önzetlen szeretet kimerülhetetlen forrásból táplálkozik: a világot életető, mozgató, fenntartó isteni szeretetből, s mikor adsz valamit - pénzt, ruhát, munkát, mosolyt vagy akár csak egy simogatást -, akkor láthatatlan sugarak kapcsolnak össze ezzel a legfőbb forrással s Te csak mint közvetítő, összekötő vezeték felfogod és továbbadod az "életnek vizét", ami soha el nem apad - amiről Krisztus beszélt, s ami a szeretet.

Hihetetlen, elképzelhetetlen erő az önzetlen szeretet. Csak megmozdul benned s máris megváltozik körülötted a levegő. Megváltozol első sorban Te magad. Letöröli arcodról a keserű vonást, kisimítja szemed alól a ráncokat, belelop a szemedbe valami furcsa derűt, amitől fényleni kezd az arcod is - fényleni kezd az egész lényed is. Újjáépíti egész testedet - valóságosan új embert épít belőled. Jó élvágyat ad és nyugodt álmot. Igaz békét ad és igazi örömet. Úgy nevetni és úgy nevetetni senki sem tud, mint akiben felébredt a szeretet. [...]

S tudod-e, hogy az élő szeretet megváltoztatja körülötted az embereket is? Mert az is a szeretet törvénye: akinek egyszer szeretetet adtál, az előbb vagy utóbb kénytelen azt továbbadni - de vigyázz - nem neked adja vissza, hanem valaki másnak. Hiszen éppen ez a szép, hogy egy kevés élő szeretet végtelen láncolatát indítja el a szeretet átadásának, és egyszer valahonnan, valakitől - amikor a legnagyobb szükség van rá - megnövekedett formában szépen visszakerül hozzád. [...]

Ó igen, adni kell, adni, mindent odaadni.

Munkát, erőt, életet, pénzt, ruhát és kenyeret. - Könnyet, mosolyt, simogatást. Jószándékot, jóakaratot. Imádságot, egészséget, meleget, élő hitet. - Odaadni akárkinek - a legelső nincstelennek, a náladnál szegényebbnek. Szeretetet adni, adni s érte semmit sem kívánni.

Így kell élni.

S ha valóságosan így fogsz élni, akkor, de csakis akkor mindent, de mindent vissza fogsz kapni. Amiről álmodtál - valósággá válik. Amire vágyódtál - elébed hozzák. Akit elvesztettél - újra megtalálsz. Mert megtalálhatod anyád si-

mogatását egy idegen asszony kezében, elhozza neked eltűnt kedvesed csókját egy idegen csókja, s megvigasztalódhatsz egy idegen gyermek mosolyától is. - De csak akkor, ha adtál valaha valakinek valamit olyan szeretettel, mintha valóságos anyád, valóságos fiad, valóságos kedvesed lenne.

Mert ne felejtse el soha, hogy mindannyian egyek vagyunk - mindnyájan testvérek vagyunk és testvéreink a fák, a füvek, a kutyák, a kövek, a hüllők, a bogarak, a csillagok, a madarak. Mindnyájan testvérek vagyunk - mert mindnyájan a szeretet teremtményei vagyunk.

S tudjátok-e, hogy aki a szeretetben él, annak többet soha semmitől sem kell már félnie? Nem kell töprengenie, hogy jól csinál-e valamit vagy sem, mert nem ő cselekszik már, hanem a szeretet cselekszik őbenne. Annak a lábát puha kezek fogják s szépen igazítják: ne ide lépj - nézd csak -, inkább ide, így jobb. S ha elhomályosodik előtted az út, kis jelek és csodák nyúlnak ki a sötétben s világítanak a lépteid előtt. [...]

És most végezetül nagyon halkán szeretnék még valamit mondani. Meg kell tanulnunk újra imádkozni.

Hihetetlen erő az ima. Még a halk sóhajlás is felmérhetetlen erőt hív életre. Ne szégyelljétek magukat, sóhajtsunk fel néha: "Édes jó Istenem, segíts meg bennünket."

És az Isten odahajol hozzád és segíteni fog rajtad, [...] csak Ő segíthet mirajtunk is mindannyiunkon. Ezen a fölszeztet országon, ezen az egész irtózatot beteg világon.

Hívjuk hát, hogy jöjjön - jöjjön ide hozzánk. Hajoljon ide hozzánk, simogassa le rólunk a közönyt, a gögöt. Nyissa ki a szívünk rozsdás ajtaját, lépjen be és maradjon bennünk. Hogy építhessünk neki magunkból templomot s a sok kicsi ember-templomból építhessünk egy új Magyarországot, aminek az alapja a szeretet, a tartalma a szeretet, a koronája a szeretet legyen. S akkor ez az ország olyan erős lesz, olyan hatalmas lesz - ha akármilyen kicsi lesz -, amilyen nem volt soha még. Mert nincsen nagyobb hatalom és nincsen nagyobb erő, mint a Szeretet - mert a Szeretet az Isten.

Jöjj hát hozzánk Szeretet, hogy legyen a mi lelkünk a te templomod, s ha sírunk, ha nevetünk - ha imádkozunk, (...) mindig a Te törvényedet szolgáljuk: melegséget árásszunk, örömet osztogassunk, szeretetet kínálunk.

Én édes Istenem - segíts hozzá minket!

Újszékely

Uzon

Zabola

E háznak kis kertjében
van egy rózsató,
Rózsakertben nevelje
a jó teremtő,
Vizet öntök rózsatóre,
Szálljon áldás a fejére,
Az Istentől azt kérem:
Piros tojás a bérem.

Én kis kertészlegény vagyok,
Virágokat locsolgatok.
A múltkor, hogy erre jártam,
Egy rózsafát láttam.
El akart hervadni.
Szabad megöntözni?

Keresztúry Dezső

VIGASZTALÓ

Van úgy, hogy elnémul, megáll
az ember; vár, borzong, alél:
a szívből térdébe száll,
s szívárog csendesen a vér

a sebből, melyben megszakadt
munkák, napok gyökere ég,
s jövő gyötrelmek alszanak,
míg konokul halad az év,

s vajúdva újul életünk,
mint tojásról le hull a héj:
böjtől húsvét felé megyünk:

Vízbevető hetfő, ma nekem úgy tetszik,
Látom az utcákon, hogy egymást öntözik.
Kártyával nem öntöm, mert az nem tisztesség,
Ha kannával öntöm, úgy léssen ékesség,
Nekünk ügyes jó lesz, ha kannával öntjük,
Hogy a kicsinyeket nagyon meg ne sértsük.
Öntök asszonyt, embert kedves magzatjával,
Várok piros tojást, mégpedig párjával.
Ha párral nem adják, el sem fogom venni,
Ha párjával adják, meg fogom köszönni.

Köszönöm szívemből kedves adományát,
Ha én nem adhatom szívem szerint mását,
Adja a jó Isten magikra áldását!

LOC SOLÓ VERSEK

E húsvét ünnepnek második reggelén,
Tudják azt már magik, mért jöttem ide én.
Hamar hát előmbe százszorszép leányok,
Piros rózsavizem hadd öntözzem rátok.
Aztán nyugodt szívvel innen távozzatok,
Emléklül néhány szép piros tojást kapok.

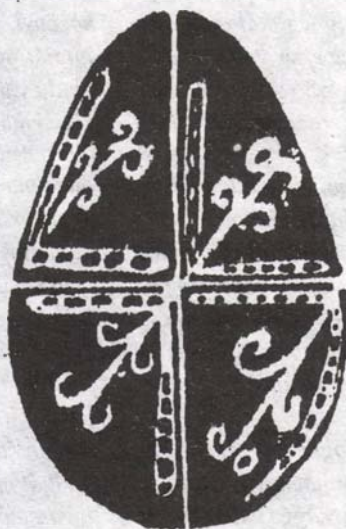
Húsvét másodnapján, régi szokás szerint,
Fogadják szívesen az öntöző legényt.
Én még a legénységhez,
Igaz, kicsiny vagyok,

De azért öntöző legénynek
Mégiscsak felcsapok.
Eszendő ilyenkor megint csak itt vagyok,
Ha e locsolásért piros tojást kapok.

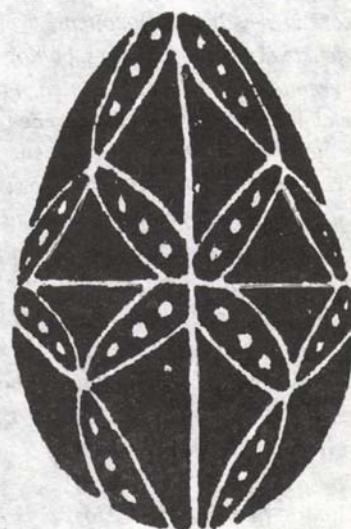
E háznak van rózsabokra,
Megöntözném, hogy virulna.
A kis kertész fáradsága,
Egy pár tojás a váltsága.

Én kicsike vagyok,
Szólani se tudok,
Mégis az Istennek
Dicsőretet mondok.
Egy pár tojást várok.

Hol kitérek, hol betérek,
Mindenütt egy tojást kérek.
Ha nem adnak, visszatérek,
Nagymamámtól kettőt kérek.

Csomakőrös

Bibarcfalva

LEHET

- csak akarni kell!...

A jó múltkoriban otthon járván falumban, Korondon, többektől is hallottam, hogy milyen jól sikerült farsangi multság volt, amelyet "az unitáriusok szerveztek-rendeztek". Korond lakosságának (legalább) fele római katolikus, talán ezért is volt oly kellemes a hír, hogy tudniillik a közel fél évszázadnyi idő utáni első "falura-szóló, egyház által kezdeményezett" rendezvénynek unitárius atyámfiai voltak a "kiötlői" és "lebonyolítói".

"Az Unitárius Egyház Dávid Ferenc Egylete sok évi kényszerű hallgatás, tétlenség után jelentkezik - olvasom Farkas László korondi tiszteletes úrnak a farsangi rendezvényt megnyitó rövid bevezetőjében. - Az Egyleti életnek hagyományai vannak Korondon. Idősebbek emlékezetében még él az Egylet által szervezett előadások emléke. A hagyományok felújítói és továbbvivői szeretnénk lenni. E célból szerveztük ezt az előadást, rendezvényt..."

Mint megtudtam: a folyó év február 10-én tartott műsoros farsangi bálra hétszáznál több jegyet adtak el; a hívek 12 tortát készítettek, amelyek közül hatot kisorsoltak, négyet felszeletelve kiárusítottak, kettőt pedig a szereplőknek ajándékoztak. Kürtöskalácsot is árultak.

Ami a műsort illeti: két egyfelvonásos színdarabot mutattak be; elhangzottak szavalatok, az Egylet leánykórusa (székelyruhába öltözött lányok) Kodály-népdalfeldolgozásokat adott elő.

- Ami a legnagyobb öröömre szolgált - mondotta Farkas László tiszteletes úr -, az az volt, hogy előadás után nagyon sokan feljöttek a színpadra, és ajánlkoztak, hogy ők is bármikor szívesen szerepelnek, ha kell. Ezt azért hangsúlyozom ki, mert közismert, hogy a falusi ember nem szívesen "szerepel" színpadon, nem szívesen "mutogatja magát mások

előtt". Ezt én is tapasztaltam, amikor a színművekhez szereplőket toboroztunk. Volt olyan is, aki azt mondta: ő jönne, csak nincs ideje, pénzt keres. (Tudni kell: Korondon az idő *tényleg* pénz! A színdarab-próbára szánt idő alatt az illető akár ezreket is "legyárthat", ha otthon marad, és készíti a vásáros árukat!) Nos, akiről fentebb említést tettem, aki azt mondta, nincs ilyesmire ideje, mert pénzt keres, a végén odajött hozzám, és közölte: most már nagyon sajnálja, hogy akkor nemet mondott, de a jövőben rá is számítsunk. A meglehetősen szép, jelentős anyagi bevételnek is örvendünk, de az igazi nyereség mégis ez volt. Az, hogy néhány lelkes ember példáján másokban is "megmozdult valami", készek ők is ezután bekapcsolódní az Egylet tevékenységébe.

Amit még az Egylet, a korondi unitáriusok ténykedéseiről megtudtam: a farsangon bemutatott színművekkel vendégszereplésre is hivatalosak; a következő ilyen műsoros előadás idajét is kitűzték: november utolsó vasárnapján lesz; van egyházi női kórus is, amely minden egyházi ünnepen fellép; rendszeresek a biblia-olvasási órák az Egyletben, és az egyháztörténeti előadások, az énektanulás. A korondi líceumban megszervezték a vallásoktatást; a tiszteletes úr végzi ezt is, heti 11 órában (az otthon tartott "hittanórák" mellett, természetesen). "A korondiaknak zsúfolt az életük, de meg kell találni a módját az összefogásukra, s annak megértetésére is, hogy gyermekeinknek példát kell mutatnunk" - mondja Farkas tiszteletes úr. És még valami: havonta 130 Unitárius Közlönyt adnak el Korondon!

Végezetül a tiszteletes úr megkért, névszerint is említsem meg azon atyánkfiai, akik önzetlen munkájukkal e rendezvény sikeréhez (is) hozzájárultak. Íme: Kovács József, Molnos Lilike, Simény Lőrinc, Molnos Ferenc, Lőrincz Attila, Kovács László, Lőrincz Sándor, özvegy Molnos Anna, Tóth Árpád, Tófalvi Ferenc, Tófalvi Ferencné, Lőrincz Sándorné, Tódor György, Tódor Sándor, Bardócz Albert (a szereplők); szavalt: Farkas Beáta. A leánykórus tagjai: Simény Erzsébet, Tófalvi Erzsébet, Kányádi Borbála, Munteán Erzsébet, Kedei Margit, Kedei Jutka, Farkas Krisztina, Tófalvi Mónika.

Rövid beszámolómat azzal a tanulással zárnom: íme, egy újabb példa, amely azt bizonyítja: lehet szépen és hasznosan dolgozni, élni bárhol, csak akarni kell ezt!

Korondi Lajos

Együtt a hit közösségében

Figyelemreméltó találkozóra került sor február 3-án, délután 5 órakor a szemerjai református templomban. Egy rövid áhitat keretében, melyet Incze Sándor esperessel egyetértően magam végeztem (János evangéliuma 4. részének 3-14 és 19-24 verseit olvasva), a VOX HUMANA kamarakórus, Szilágyi Zsolt karmester vezetésével egy, 12 egyházi énekből álló műsorral szerepelt.

E templomi találkozó gondolatát Szilágyi Zsolt és Jánosi József vetették fel még az elmúlt esztendő végén, s mondhatom, hogy igazán kedves meglepetésben volt részünk, amikor tudomásunkra hozták, közölvén egyben azt is, hogy a részvevők perselyes pénzadományát az építendő unitárius templom javára ajánlják fel.

Incze Sándor esperes készséggel és a legteljesebb jóindulattal ígérte meg, hogy templomukat erre az alkalomra rendelkezésre bocsátja, s a tervezett ünnepély népszerűsítésében maga is segítségünkre jön.

Elgondolkozottan szép megnyilvánulás,

hogy a kamarakórus, mely összetételében felekezetiileg vegyes, egy ősi református templomban az építendő unitárius templom javára hozott áldozatot, együtt a mintegy 300 lelkes gyülekezettel, melynek soraiban, a református többség mellett láthatunk más vallásúakat is. És ez kimondhatatlanul nagy dolog, még akkor is, ha egyesek természetesnek tartják, mondván, hogy vallásos közösségek együttlétéről van szó. Nekünk mégis kedvesen új, s azt mondogatjuk: így volna, így van ez rendjén. Hisszük, hogy egymással való törődésünknek egy olyan bizonyítéka, mely Istennek is tetsző, előtte is kedves. És itt nemcsak a nekünk adott több, mint 7000 lejes perselypénzre gondolok mint anyagi segítségre, hanem egyben arra is, hogy az a rendkívüli élmény, melyet a kamarakórus magasszintű szereplése nyújtott, felebaráti szeretetünket is mélyítette, önzetlen jóságunkat is szélesítette, s az élmény tartalma alatt csendes vallomások és vállalások is születtek a még teljesebb összefogásra, hogy

sajátos sorshelyzetünkben együtt könnyebben megállhassunk és biztosabban megmaradhassunk!

Úgy éreztük, hogy e csodálatos jákóbkúti találkozásunk Istennel, Jézussal és egymással, sok mindenben eligazítást adott nekünk, s szent feladatul szabta a mában teremtő Atyánknak lélekben és igazságban való közös imáadását s egymás őszinte szeretetét. Akarom hinni, hogy mi képesek vagyunk e feladat mind teljesebb betöltésére.

Ebben a hitben mondok köszönetet ezúton is a kamarakórus vezetőjének és tagjainak, valamint a szemerjai református gyülekezet tagjainak és vezetőségének, nem utolsósorban a lelkipásztori családnak az értünk hozott mindennemű kedvességért és áldozatért. Életükre, Isten-, nép- és egyházszolgálatukra az Úr áldását kérem gyülekezetem egészének a nevében.

Török Áron
lelkész

A DÁVID FERENC EGYLET

Egyházunkban 1885 óta működő központi Dávid Ferenc Egylet, amely 1948-ban kénytelen volt tevékenységét beszüntetni, újjáalakult, és 1991. február 3-án megtartotta első felolvasó ülését.

Az egylet célja továbbra is a belmissziói, népművelési és kulturális tevékenység által a valláserkölcsi életet fejleszteni, egyházunk életét erősíteni és népünket szolgálni.

Az egylet tisztikara: dr. Kovács Lajos: díszelnök, dr. Bodor András elnök, Zsakó Erzsébet és dr. Erdő János alelnökök, dr. Szabó Árpád szerkesztő, dr. Rezi Elek titkár, Durugy Lóránd pénztárnok. A választmányi tagok létszáma 18.

Az első felolvasó ülésre, a fentjelzett időpontban, a Brassai Sámuel líceum dísztermében került sor, közel száz résztvevő jelenlétével. Az ünnepi műsor keretében áhítatot végzett dr. Rezi Elek, előadást tartott dr. Erdő János, A Dávid Ferenc Egylet múltja és jövője címen; zeneszámokat adtak elő: Márkos Albert, Márkos Zsuzsa és Ágoston András, énekszámot Bors Ilona, és szavalt Senkálzsky Endre színművész.

Az Egylet vezetősége és választmánya március 1-én az E.K. Tanács termében gyűlést tartott, amelynek tárgya a Dávid Ferenc Egylet munkaterveinek és a legközelebb tartandó felolvasó ülés programjának a megbeszélése.

Március 17-én az egylet megtartotta második felolvasó ülését, amelyen az előadást dr. Bodor András tartotta: Orbán Balázs, a szülőföld és a vallás vonzásában címen. Zeneszámokat adtak elő: Márkos András, Ágoston András és Márkos Zsuzsa zeneművészek. Szavalt Tarnói Emília színművész.

1991. február 3-án névadó ünnepély színhelye volt Bölön. A volt unitárius iskola és kultúrotthon, valamint az új, emeletes iskola homlokzatára felhelyeztük a *Bölöni Farkas Sándor* felíratú névtáblát. Régi álma ez a bölönieknek, hogy művelődési épületein tudhassa nevét annak, aki községük szülötte, Erdély köztiszteletnek örvendő személyisége volt.

Dél előtt 11 órakor népes templomi gyülekezet sereglett egybe az egyházközség Szeretctotthonába. A lelkész az alkalomnak megfelelő egyházi beszédben emlékezett meg Bölöni Farkas Sándorról. Utána a szülőházhoz mentünk, ahol a falba épített márványtábla köré koszorút helyeztünk. Innen lementünk a volt unitárius iskolába, ahol lelepleztük a Bíró Dónát által készített névtáblát. Mindkét helyen az emlékbeszédet Kozma Albert lelkész mondta.

Az ünnepély délután 3 órai kezdettel a kultúrotthonban folytatódott. Az ünnepélyes megnyitót Bíró Lajos polgármester mondta. Utána Sylvester Lajos Bölöni Farkas Sándor Utazás Észak-Amerikába című könyvéből olvasott fel részleteket, majd Farkas Árpád költő szavalta el két versét. Az unitárius vegyeskar vallásos énekeket adott elő, utána az iskolások műsora következett.

A műsor befejezése után megalakult a Bölöni Farkas Sándor Művelődési Egyesület. Elnök: Kozma Albert lelkész; egyesületi tagok: a mindenkori községi polgármester - jelenleg Bíró Lajos -, Bálint Levente, Máttis János, Akácós Pál és Sikó Imre.

Kozma Albert
lelkész

ÁDÁM, HOL VAGY?

Ezzel a címmel tartottunk előadást február 24-én Ady Endréről a hitelesítő napok befejezése alkalmából. Célunk az volt, hogy Ady életén és munkásságán keresztül bemutassuk Ádámot, az örök embert a maga küzdelmeivel, kétségeivel, hitetlenségével, majd újra megtalált hitével, hogy végül Istenhez hanyatló árnyékként a költővel együtt mi is meggyőződünk, csak Istennek tartozunk hálával mindenért, az első sírástól halálunkig.

Az előadás, amelyet Szász Klára tartott, főként Adynak eddig mellőzött istenes-verseivel foglalkozott. Ezek a versek személyes kapcsolatként mutatják be Isten és ember összetartozását. Isten szeretettel öleli magához az élet terhébe beleroskadt embert, és szólítja őt: Ádám, hol vagy? És az ember rájön, az étellel vívott nehéz harcban csak Isten segítségével győzedelmeskedhetik.

Az előadás keretében elhangzott verseket Adorjáni Júlia, Bartha Sándor, Vitális Edit, Jenei Sándor, Bíró Klára, Szakács Melinda, Forró Bathó Irma, Nyitray Mózes ny. lelkész, Szabó Ica és Fazakas Endre lelkész szövegezték meg szépen, mély átéléssel. Megzenésített Ady-verseket énekelt Török Béla és a dalárda, Szász Balázs énekvezér irányításával.

Különös örömmel szolgált, hogy a szereplésre felkért előadók között minden korosztály képviselve volt, a 18 éves Szakács Melindától és a 19 éves Jenei Sándortól kezdve a 78 éves Nyitray Mózes nyugalmazott lelkészig. Fazakas Endre helybeli lelkész buzgósága követendő példaként állhat minden lelkész társa előtt. Nemcsak megnyitotta és bezárta az ünnepséget, hanem verset is szavalt, és a dalárdában is lelkesen énekelt szövegezték meg szépen, mély átéléssel. Megzenésített Ady-verseket énekelt Török Béla és a dalárda, Szász Balázs énekvezér irányításával.

Az ünnepély után a dalárda tagjai szeretetvendégséget rendeztek, hogy a dalárdisták családtagjai megismerkedjenek egymással, elbeszélgessenek közös ügyeikről, hogy ezzel is erősödjék az összetartozás, a lelki közösség érzése.

Szász Klára

Juhász Ferenc

IBOLYASZEMŰ

Ibolyaszemű kishúgommal
megüzentem, hogy hazamegyek,
rendbehozom a kerítést is,
bekötözöm a rózsafákat.
Mondják, anyám kalácsot sütött,
összeszitált egy kicsike lisztet
Zsák aljából, fiók fenekéből,
lisztes kötényét leporolta.
Az asztalra mosott terítőt tett,
bögrébe meleg kecsketejet,
fehér ingem fényesre vasaltan,
kiterítve várt az ágyon.
Apám leveles dohányt vágott,
eregessek bodros füstöt,
kórót, faháncsot kosárba szedett,
befűtött, hogy ne dideregjek:
hidegtől nem véd fehér papiros.
Már kora reggel a kapuba álltak,
toporogtak és köhögtek,
az eget nézték, az utca végét,
a csordás gyerekre ránevettek,
csokorba szedtek dermedt őszirózsát.
S hogy nem jöttem, dérütöttek álltak,
sóhajuk hullott csak zizegve,
fejükre sűrű zuzmót hintett
a bokrosodó őszi szél.

NŐSZÖVETSÉGEINK ÉLETÉBŐL

SZÉKELYUDVARHELYI BESZÁMOLÓ

A székeludvarhelyi 1. és 2. számú unitárius egyházközségek tagjai 1990. október 4-én, közös gyűlés keretében, újraalakítottuk a Dávid Ferenc Egyletet és ennek keretében a Nőszövetséget is. A gyűlésen 81 egyháztag vett részt.

Kedei Mózes és Rüszt Domokos lelkészek, valamint Varga István és Littasi Gyula gondnokok javasolták a tisztségviselő személyeket: elnök Balázs Imréné, alelnökök Kedei Mózesné és Röszt Domokosné, titkár Báró Hajnal, pénztáros Marossy Zsuzsánna. A választmányi tagok a következők: Bíró Albertné, Dr. Szász Dénesné, Lukácsi Mózesné, özv. Péter Andrásné, Raáb Gáborné, Szász Erzsébet, Serfőző Pálné, Gergely Gáborné, Benczédi Miklósné és Dénes Odónné.

A Nőszövetség tagjai tevékeny munkát végeztek az elmúlt időszakban:

- előkészítették Kedei Mózes lelkész beiktató ünnepségét, október 14-én.

- Az 1990. október 16-án szervezett gyűlésünkön, amelyet a Dávid Ferenc Egylettel közösen tartottunk, megbeszéltük az egyházközségnek visszaadott kultúrterem használhatóságát, tételének lehetőségeit és az előttünk álló feladatokat: a terem kifestése, ajtó, ablakok kijavítása, függönyök beszerzése, a világítótestek pótlása. Ezen a gyűlésen az 50 évvel ezelőtti Nőszövetség ma is élő öt tagját tiszteletbeli tagoknak nyilvánítottuk. A választmányi tagok létszámát kibővítettük Nagy Ákosné, Vitális Domokosné, Bálint Ferencné, Deák Magda, Kovács Árpádné egyházközségi tagokkal;

- 1990. december 4-én a kultúrterem rendbeteitelénél közmunkáztunk, 21 nőszövetségi és 10 egyházközségi tag vett részt. A visszaszerzett kultúrterem siralmas állapotot mutat, de reményünk van, hogy munkával és kitartással otthonossá tesszük;

- December 16-án előkészítettük a 2. számú egyházközségünk lelkészének, Rüszt Domokosnak a beiktató ünnepélyét. A vendégeket már az újjávarázsolt kultúrteremben fogadhattuk;

- Segítséget nyújtottunk mindkét egyházközség karácsonyfaünnepélyének megszervezésében, összesen 381 karácsonyi csomagot készítettünk;

- Rendszeresen részt veszünk az egyházközségi dalárdában, amelynek jelenleg 28 nő tagja van, vezetője Dr. Szász Dénesné énekesvezér;

- Ünnepélyes keretek között avattuk fel (ez év január 27-én) szeretetotthonunkat, amelyet több mint 40 éven keresztül nem használhattunk, neve Kriza János Szeretotthon lett.

E megható alkalomra ünnepi műsort rendeztünk. A műsor keretében dr. Szász Dénes ny. lelkész, tb. esperes ismertette a szeretetotthon történetét, a dalárda énekszámokat adott elő, verseket, régi népballadákat szavaltunk. A záró beszédet Kedei Mózes lelkész mondotta. Az ünnepséget szeretetvendégség követte, amelynek megszervezését a Nőszövetség tagjai vállalták.

Balázs Imréné
elnök

Báró Hajnal
titkár

A kolozsvári, brassói és székeludvarhelyi nőszövetségek munkájáról már hírt adtunk, most az újabban alakultakról szeretnénk beszámolni.

A Segesvári Unitárius Nőszövetség 1990. július 16-án alakult meg, a következő tiszttakkal: elnök Jakabházi Béláné, alelnök Nagy Ferencné, jegyző Magyar Jánosné, pénztáros Kerestély Magda, ellenőrök Fülöp Irma és Zöld Viktorné. Munkájukat 13 választmányi tag segíti. Tevékenységükről az alábbi elnöki beszámolót kaptuk:

"Első tevékenységünk a hamburgi IARF Kongresszus kiránduló csoportjának fogadása volt, 1990. augusztus 7-én és 8-án. A különböző nyugati országokból érkező két, nagyszámú csoportot süteménnyel, kávéval és teával fogadtuk. Erről vendégeink utólag küldött köszönőlevelei is szépen emlékeznek meg.

Rendes gyűléseinket minden hónap első csütörtökén megtartottuk. Ezeket megbeszéltük tennivalóinkat, főleg a szerveződés fejlesztése érdekében.

1990. szeptember 23-án vendéglátói lehetünk a kolozsvári, brassói és küllői nőszövetségeknek. Örömteljes találkozás volt, tapasztalatcserével, műsoros istentisztelettel, városunk nevezetességeinek és a fehéregyházi Petőfi-emlékhelyek megtekintésével. Vendégeinket süteménnyel, kávéval és egyszerű ebéddel láttuk el.

Lázás tevékenység folyt a karácsonyi ünnepély alkalmára készülő csomagok előállításakor is. Sikerteljes találkozás volt, tapasztalatcserével, műsoros istentisztelettel, városunk nevezetességeinek és a fehéregyházi Petőfi-emlékhelyek megtekintésével. Vendégeinket süteménnyel, kávéval és egyszerű ebéddel láttuk el.

1991. február 7-én megtartottuk első szeretetvendégségünket; volt főtt kukorica és tombola.

Október elejétől ingyenes német nyelvtanfolyamot indítottunk, amelynek 26 rendszeres látogatója van. (Óráinkat szombaton 16-18 óra közt tartjuk.)

Híveink külföldi levelezéseiben is segítséget nyújtunk.

Betegeinket a kórházban és otthonaikban meglátogatjuk, gyógyszerigényükben igyekszünk segítségükre lenni.

A következőkben segítségére óhajtottunk lenni egyházközségünk vezetőségének a helybeli javítási és a fehéregyházi imaház-építési munkák szervezésében."

1990. december 9-én alakult meg a Szentábrahámi Unitárius Nőszövetség, amely a következő tiszttakkal választotta meg: elnök Jakab Dénesné, alelnök Mátéfi Ilka és Abódi Tiborné, pénztárnok ifj. András Dénesné, jegyző Kádár Margit. Munkájukat 12 választmányi tag segíti. A nőszövetség 40 taggal alakult meg. Az alakuló ülésen id. Tánczos Dénesné emlékezett vissza a régi nőszövetségi tevékenységekre, dalárdára, színjátszásra, az emlékeztető dalárdaversenyekre, melyeken zászlót, serleget nyertek. A jelenlevők elhatározták, havi 1 lej befizetését, amelyet a pénztáros fog kezelni. Meghatározták a tevékenységi programot, téli időszakban havonta két, nyáron egy összejövetellel. Elhangzottak javaslatok egyházi énekek tanulására, egészségügyi előadások tartására, különböző kézimunkák megismerésére, kirándulások szervezésére, valamint a külföldi kiránduláson résztvevő személyek beszámolóinak megtartására és a külföldi kapcsolatokról való tájékoztatásra. Ezek után sor került a tea és a kifli felszolgálására, közösen megállapított ár szerint, mely a nőszövetség első bevételét jelentette.

1991. január 15-én alakult meg az Oklándi Unitárius Nőszövetség, a következő tiszttakkal: elnök Rigó Lászlóné, alelnök Gábor Emília, pénztáros Lajtay Rozália. A hivatásos megalakulást azonban megelőzte az ősszel beindult munka. A Dávid Ferenc-est előkészítésében komoly részt vállaltak versekkel, énekekkel. Műsorukat a gyepesi egyházközségben is bemutatták. A karácsonyi ünnepekre pedig csomagokat készítettek a gyermekeknek. A továbbiakban lássuk az elnöki beszámolót:

"Január folyamán az elnökkel beteglátogatáson voltunk, mely tevékenységet az előző időszakban is folytatjuk; szeretnénk felkeresni a faluban lévő szegénysorsú embereket is, és ha lehet, segíteni rajtuk.

Tervünk az, hogy a tea-esteken begyűlt összegekből bizonyos mennyiségű edényt vásároljunk a nőegylet részére, melyet összejövetelek alkalmával fel tudunk használni.

Összejöveteleket hetente egy alkalommal tartunk, kedden este 7 órai kezdettel, mely alkalomkor megbeszéléseket folytatunk a nőszövetség tennivalóival kapcsolatban. Szeretnénk egyházi énektudásunkat felújítani, esetleg újabb énekeket tanulni, művelni a falusi nőket. A nőest keretében diafilm vetítéseket végez Márkos Ervin lelkész.

Szeretnénk még a gyógynövényekről és hasznosságukról beszélni.

Ezek az estek általában mindig megbeszéljük, hogy a következő kedd-estére kik fognak harapnivalót készíteni, ugyanakkor megbeszéljük azt is, hogy az összejövetel után ki vállalja a szeretetotthon kitarátását.

A teaestekről rövid jegyzőkönyvet készítettünk, mely megtalálható bármikor az elnökönél.

Nőszövetségünknek mostanig 55 nyilvántartott tagja van."

Tordárról özv. dr. Gálffy Elekné elnökő hasonlóképpen azt jelenti, hogy az elmúlt évben részt vettek az amerikai vendégek fogadásának megszervezésében, többen tésztát sütöttek, a felszolgálásban segítettek. A karácsonyfa-ünnepélyre csomagokat készítettek. A nőszövetség tagjai az elmúlt évben más bizottságokkal együtt üléseztek, ebben az évben viszont, február 3-tól, önállóan tartják üléseiket, és elhatározták, hogy negyedévenként szeretetvendégséget rendeznek.

1991. február 24-én megalakult a Petrozsényi Unitárius Nőszövetség is, a következő tiszttakkal: elnök Léta Erika, jegyző Szócs Eszter, pénztárnok Sinka Jutka. A választmánynak 13 tagja van. Február 13-án megtartották első kézimunkakörüket, hat nő részvételével; március 3-án pedig szeretetvendégséget rendeztek.

Szóbeli közlés alapján tudomásunk van arról, hogy a következő egyházközségekben is megalakult a nőszövetség: Marosvásárhely, Sepsiszentgyörgy, Székelykeresztúr, Küllőiárd. Várjuk részletes beszámolóikat, hogy tevékenységükről tájékozathassuk a Közlöny olvasóit. Ezek a beszámolók útmutatók is lehetnek az ezután alakulandók elindulásához és munkájához.

Minden nőszövetségi tagozatnak sikeres munkát kívánunk, egyháztársadalmi munkájukra Isten áldását kérjük! Szeretettel hívjuk táborunkba mindazokat a nőket, akik munkánkban részt kívánnak venni, egymást támogatva közösségünket erősíteni.

Jelentkezéseket várjuk a kolozsvári Belvárosi Egyházközség (3400 - Cluj, Brassai u. 6) vagy a Zsakó Erzsébet (3400 - Cluj, Macinului u. 6) címére.

Zsakó Erzsébet

Amíg még nem késő...

Szüleimmel, ismerőseimmel néha szórakozásból is megszámloltuk a falu agglagényeit, vénleányait. Az eredmény azonban - amire utólag jöttem rá -, egyáltalán nem volt szórakoztató, hanem elgondolkasztó.

Más falvakban vagy városi ismerőseim körében, légációs szolgálataim során meglátogatott egyházközségekben is hasonló jelenséggel találkoztam.

Mikor professzoraimtól megtudtam, hogy az Unitárius Közlöny következő számának témája a CSALÁD, önkéntelenül is a fentiek jutottak eszembe. Annál is inkább, mert a családalapítást elmulasztók, elhanyagolók száma egyre nő. Vajon, van ennek társadalmi, pszichológiai vagy történelmi kori jellemző háttere?

Freudnak tulajdonítják azt a felfogást, mely szerint az igazi érettséget nem az érettségi vizsga, hanem a pályaválasztás és a családalapítás hozza meg. A családalapítást pedig, tudjuk, hogy szükségképpen megelőzi a párválasztás, az a bökkenő, amelyen korunk embere, ifjúja is oly sokszor fennakad. Vagy talán máshol kell keressük a családalapítás elmaradásának a nyitját?

Gyakran halljuk, olvassuk, hogy "nyugaton" a fiatalok különféle csoportjai ilyen meg olyan új megoldásokat találtak a "túlhaladott" és "életképtelenné vált" régi házasság- és családtípus fölváltására. Különböző "kommuniókba" csoportosulnak, és együtt kívánják élni életüket. Azonban ma már az is köztudott, hogy idővel csak kialakulnak a párok; ennek indítéka vagy a gyermek születése, kit nem nevelhet a közösség és jövőt sem biztosíthat számára, vagy pedig győz a letagadhatatlan szerelem és az ebből fakadó igény, hogy életüket összekössék. Az eredmény pedig: összeházasodnak, családot alapítanak és legfennebb nosztalgiával gondolnak a "kommunióban" töltött időre, mely a párválasztás lehetőségét nyújtotta számukra. Ez azonban a "nyugat" részünkre színes, romantikus világában van. Itthon egészen más; és mi itthon élünk, itthon kell a párválasztás lehetőségével, tényeivel és hagyományos módszereivel szembenéznünk - sikeresen, lehetőleg utólagos megbánás nélkül családot alapítanunk.

Különböző pszichológiai könyvekben, folyóiratokban gyakran olvashatunk a párválasztásról; drukkolva és érdeklődve böngésszük a horoszkóp receptjeit, megállapításait, meg aztán mindenkinek megvan a kialakult véleménye is. Goethe szerint a férfi vagy a saját személyiségének maguslatán álló nőt választ, vagy pedig egy szakácsnőt, aki az ágyastársi teendők ellátására is alkalmas. Azonban, ha jobban a dolgok mélyére nézünk, a választást befolyásoló hasonlatosságok és ellentétek - hiszen mindkét mozzanattal számolnunk kell - nemcsak biológiai, hanem lélektani, társadalmi és kulturális természetűek is. Nemcsak a test tökéletességének és vonzó mivoltának megfelelőségéről van szó, hiszen a legtöbb esetben (sajnos, kivétel is van) kettőn áll a döntés, hanem egyenlő mértékű intelligenciabeli és kulturális megfelelésnek is érvényesülnie kell. Ugyanakkor szükséges, hogy a férfias és nőies tulajdonságok is megfelelően egészítsék ki egymást, ahhoz, hogy mindennapi megítélésünkkel egy párra azt mondhassuk: "találnak egymással". De mi történik, ha a párválasztás nem volt sikeres, vagy nem is történt meg? A választ láthatjuk az életben: szétzilált családi élet, árván maradt, a család romjain felnevelkedett gyermekek, agglagények, vénleányok.

Többen felteszik a kérdést: a nőnek vagy a férfinak van inkább szüksége a családra? Középfogás szerint a nő érzi inkább szükségét, hogy férj mellett élje le életét. Nem mintha a férfiúi erényeket vonnám kétségbe, akarnám elmarasztalni, de szilárd álláspontom, hogy mind a férfi, mind a nő elesett, félszeg egymagában. Távol áll tőlem, hogy igazságtalanul ítéljem meg a gondolkodás, az irodalom nagyjait, kik életük végéig agglagények (vénleányok) maradtak, viszont az emberiség számára értékeket teremtettek. De ne a kevés kivételt nézzük, hanem az átlagembert.

Öregjeinktől gyakran halljuk: "Lassan kihál a falu. A fiatalok elmentek városra, az itthon maradtak fele pedig már mindjárt agglagény, vénleány". A jó öregeket pedig megcáfolni nem tudjuk, hisz a való áll előttünk. De mi történik városban? A garzon lakások egyre szaporodnak. A fiúk önállóan

megélnék keresetükből, a gyár éttermében elfogadják az olyan-amilyen ételt, a garzon mosódája kimossa szennyesüket, a takarítást pedig, mivel a kis szobában nem túl bonyolult, megoldják ők maguk. Megtalálják egymásban a lassan kialakuló társaságot, melyben agyonütik szabadidejük egy részét, vagy pedig kulturális csoportok munkájában keresik és lelik meg örömeiket. Kikapcsolódásként mindig akad egy-egy buli, hétvégi kiruccanás a legközelebbi erdőszélre, és a szerelmi kalandokra is alkalom kínálkozik. Többnyire mindeniküknek megvan a maga magnója meg egyéb zenegépe, vagy kis könyvtára. A lányoknál is hasonló a helyzet, esetleg ők több gondot fordítanak a divattal való lépéstartásra és több igényt tulajdonítanak a szoba tisztes berendezésére, rendjére. Szép fiatal élet, felejtethetetlen évek! Én is réá szavazok. Idő múltával legtöbbször családot alapítanak, és külön otthon után néznek. De mi lesz az ottmaradtakkal? Többnyire életük egyirányúvá válik, érdeklődési körük beszűkül és nem kevés esetben eljutnak az egoizmusig. A már megszokott, régi társasági élet a friss emberekkel a régi mederben folyik tovább, és ők észre sem veszik, hogy lassan a garzon foglyai lettek. Mivel még úgy látják, hogy igényeik kielégítődnék, nem is gondolnak a nősülésre, férjhezmenésre. Az idő pedig múlik könyörtelenül. Néha ismerőseik, régi barátaik körében, kiknek már gyermekei is nőnek, ráébrednek végtelen mulasztásukra, de már nincs erejük nyomukba lépni. Aki viszont ezt nyíltan beismerné - olyan agglagényel, vénleánnyal nemigen találkozunk. Otthonról, az öreg szülők részéről minden találkozáskor jön a már szinte elviselhetetlenné váló unszolás: "Nősülj meg; menj férjhez, amíg még nem késő!" És bizony gyakran már késő. A kifogás kevés árnyalatváltozással ugyanaz: Nincs lakáslehetőség, kicsi a fizetés, nehéz a megélhetés, nem hiányzik az új gond; vagy humorosan próbálják elújni a dolgot: - "mikor más világ lesz". Az a más világ egyre csak késik. A humorból groteszk lesz idővel - az ifjúból agglagény, vénleány. Falun, kik a mezőgazdaságban maradtak, vagy a városi értelmiségtől elszigetelten végeznek szellemi munkát család nélkül, még magányosabbá válnak.

Az agglagény élete bizonyos szemszögből nézve könnyebb. Általában az öreg anya főz, mos számára, majd a rokonok, vagy ő maga birkózik meg a "női" munkával is. Eljár ismerőseihez, és leggyakrabban a kocsmába. Környezete ilyen esetben legfennebb ennyit mond: "Talán, ha megnősül, más lett volna belőle." A vénleány szerepe siralmasabb. Először is - különösen falun - ő az adomák, rossz viccek, pletykák céltáblája. Mindig rajta környezetének szeme. Ha pedig gyereke születik, "a háta mögött" mindig beszédtemául szolgál.

Vannak, akik nem adják fel a reményt. Folyóiratok "Társkereső" rovatában gyakran olvashatjuk az ismeretséget kereső harminc éven felüliek neveit is. Bízunk benne, hogy nem hiába. Végül pedig megjegyezhetjük, nem alaptalanul, hogy a legtöbb öngyilkos az agglagények, vénleányok soraiból kerül ki.

Lehet, túl elfogultan írtam, hisz mint mindig, ez esetben is vannak kivételek, és nincs szándékomban bárkit is megsérteni önértetében. Vannak agglagények, vénleányok, kik falu, város közösségében vagy az egyház keretén belül is elvitathatatlanul értékes munkát fejtenek ki. Amit írtam, nem kritika, hanem felhívás.

A házasságkötés elmulasztását sok esetben az első, igazinak hitt lépés utáni csalódás vagy tragikus lelki megrázkódtatás is kiválthatja. A közelmúltban pedig nem volt ritka ok a különböző igényeket támasztó szülői, rokoni beleszólás, tiltás sem; és a már öreg gyermekét gondozó szülő talán csak önmagának ha bevallja saját hibáját.

A Korunk 1986-87-es Évkönyvében írja Herédi Gusztáv: "A család egy olyan közösség, melyet nem pótol sem a barátság, sem az időleges szerelmi viszony, sem a munkatársi közösség, klub, vagy máségyéb. (...) Alapja nem az érdek, megfontolás, nem üzlet, nem számítás, hanem (a legtöbb esetben) szerelem, szeretet, mély érzelmi vonzódás, erős egymáshoz fűződés, ösztönös vágyakozás".

"Mindennek megvan a maga ideje, mint a szalmakalapnak." - mondja a népi bölcsesség. Így megvan az ideje a párválasztásnak, családalapításnak is. Nőjjük túl az előítéleteket, vonjuk le a példákól a következtetést, neveljük egymást és önmagunkat, higgyünk az élet, a családi élet szépségében, és akarjuk azt, amíg nem késő!

Adjon Isten mindenkinek szerencsés választást és igazi BOLDOGSÁGOT!

Ilkei Árpád
IV. éves teol. hallg.

"Milyennek kell lenni egy keresztény család életének"

1. Egy keresztény családban főosztályba jönnek a házastársak. A férj és a nő úgy léptek házassági viszonyba, hogy valami tekintetbe egymást megkedvelik; de ők csak úgy cselekednek szerencsésen, ha ezt nem csak világi érdekből, hanem a vallás sugallatából is tették; mert a világi érdekek kihűlnek, elváltoznak, leszállanak; de a vallás által szentesített szeretet és hűségérzetétőlük semmi el nem rabolhatja. (...) Minél hívebben szeretik ők egymást, az Isten szeretete rajtuk annál érezhetőbb. A törvény védi és biztosítja ugyan őket egymás birtokában, de a vallásos eskü szentségének hű megőrzése annál biztosabban. Ők így egymásnak az Úrtól nyert lelki kincsei. Míg egymást bírhatják, az együttlétben élvezik a jelen boldogságot, s megosztva enyhítik a bánatot is; az özvegyiség bús napjaiban pedig a szép és Isten előtt is kedves múltnak emlékében édes vigaszt lelnek, remélve a bébizonyított hűség jutalmát, hogy a más életben őket az isteni kegyelem a mennyei boldogságban is egyesítene. (...)

3. Különösen tűnnek fel a gyermekek. Olyan nevelést adni a gyermekeknek, milyent a tehetség megenged; szoros kötelesség; de itt is a fő dolog a vallás.

Ettől üresen a gyermek szíve éppen nem maradjon, mert enélkül a legnagyobb nevelés is csak jégre tett épület, sőt a szívnek

(Szemelvények egy XIX. században írt prédikációból)

annál nagyobb elgonosztása. (...)

Fiad van? Legyen ő a te hatalmadban, ne engedj néki szabadságot a hivalkodásra, kicsapongásra. Adj néki foglalkozást, sanyargasd meg őt, hogy az ő törődése az örömdre legyen. Szabd ki, hol járjon, s azon túl lépni ne engedd. Atyai tanácsaidtól soha fülei üresnek ne legyenek. (...) Jó példával menj előtte, mert a rossz példákat beszívja, s annak keserű gyümölcsét lege-

lőször neked kell megkóstolni. Istenhez, templomhoz szoktasd, mert az istenfélő szív fő örökség, többet ér az a világ minden tudományánál, s politikás ügyességénél.

Leányod van? Tanítsd ne erkölcszédítő cifraságra, hanem belső lelki szépségre a vallásban. "A leány sorsa a szülőknek titkos aggodalmakat szerez és aludni sem hágy." (Sirák 42) De mindez érvénytelen, ha a vallás nem létszen annak hű őre. Amott, ha a szülők szemekiket elpillantják, megvan a hiba, itt pedig ő maga védi meg magát. Boldog házasságra csak vallásosan nevelt leány képes: többet ér ez a pénznél, birtoknál, mindennél.

Ez a legállandóbb kincs.

* A fenti részlet pályázatra íródott. Jeli-geje: "Én is pályázok". A teljes szöveg kéziratban megtalálható az Akadémiai Könyvtárban (Ms. U. 1148).

Közli:

Kovács Sándor
III. éves teol. hallg.

Dsida Jenő

HÁLAADÁS

Köszönöm, Istenem, az édesanyámat!

Amíg ő véd engem, nem ér semmi bánat!
Körülvesz virrasztó áldó szeretettel,
Értem éjjel-nappal dolgozni nem restel.
Áldott teste, lelke csak érettem fárad.
Köszönöm, Istenem az édesanyámat.

Köszönöm a lelkét, melyből reggel, este
imádság száll Hozzád, gyermekéért esdve.

Köszönöm a szívét, mely csak értem dobban
- itt e földön senki sem szerethet jobban! -

Köszönöm a szemét, melyből jóság árad,
Istenem, köszönöm az édesanyámat.

Te tudod, Istenem - milyen sok az árva,
Aki oltalmadat, vigaszodat várja.

Leborulva kérlek: gondod legyen rájuk,
Hiszen szegényeknek nincsen édesanyjuk!
Vigasztald meg őket áldó kegyelmeddel,
Nagy-nagy bánatukat takard el, temesd el!

Áldd meg édesanyám járását-keelését,
Áldd meg könyhullatását, áldd meg
szenvedését!

Áldd meg imádságát, melyben el nem fárad,
Áldd meg két kezével az édesanyámat!

Halld meg, jó Istenem, legbuzgóbb imámat:
Köszönöm, köszönöm az édesanyámat!!!

Álmatlan imádság

- szabálytalan vers

szabálytalan jelenre -

Uram, meg akarom őrizni a hitem,
tisztán akarom látni szent arcodat,
akard, hogy akarjam
önmagam megmutatni Neked.

Uram, adj nekünk léleknyugtató álmot,
írtsd ki belőlünk a szennyes világot,
adj szívből jövő őszinte imádságot,
légy velünk, hogy ne érezzük hiányod.

Uram, rimbe zokognak a szavak,
sötét a jelen - az értelem vak.
Adj fényforrást kutató fiaknak,
a múlt örökösei már mindent eladtak.

Uram, kiástuk hontalan kincsünk,
s üres sírok vétkei jajongnak,
gyertyánkat véka takarja...
Legyen áldott a te neved!

Sándor Szilárd
II. éves teol. hallg.

Ifjú szemmel

A CSALÁD

Csend-szigeteket keres a kutató, lázongó cszme. Feltartóztatott gondolatokkal szitázik a hiányérzet. A mindenség csomópontja a hit. A hit megtermi az értelmet. Az értelem szavakat alkot. A szavak csilingelő rendben keresik önállóságukat. Forgószerűben, porszemként fakasztja a könnyeket a tenni-akarással. Plöccsölő, odadobigált tollvonásokból áll össze a keret. Világgá

kiáltott ürességben születik újjá az elfogyott és újrateregetődött, sejtelmet formáló, jövőt csirájában őrző segítség.

Segítség! Fiatal testvéreim, Jézus követői (...)! mesterkélt trónfosztottsággal gondolatokat kovácsol elénk a szellemi igény tiszta láthatára. Minden bonyolult. Csak a sötétség tiszta színű és nem tarka. Keresem a fehéret, a tisztát.

Első légációm emlékére

A templom fehéren magaslott a félhomályban. A fák történelem előtti, sejtelmes, görcsberándult karoknak tetszettek, a kerítés csak árny volt.

Amikor fölnéztem rá, megmozdult bennem valami. Talán a szépség nyűgözött le, talán a történelem közelsége, esetleg a rég elhunyt építőmester elismerő pillantása érintett meg. De annyira, hogy megijedtem.

Éreztem, miként száll ki belőlem az erő, az elhasznált, elégetett, összemocskolódott, kicserélésre váró erő. A másodperc töredékéig semmi sem volt bennem; de aztán elindult. Jött. Tömött sugárban csapott ki a vaskos toronyból, a fehér falakból, az oxigéndús, tettek sarkalló, nagybetűs Erő. Minden izemet megérintette. Ujjbegyeimbe apró akupunktúra-tűként szúrt, bőrszövetem kitérték pórusaikat. Egy nyalábocskó kicsapott a sugárból, s nyilegyenesen mellkasom közepére irányult. Mikor hozzám ért, valami bódulat csapott meg, valami, ami belém bújt, átjárt, és ott maradt.

Alig ismertem magamra. Úgy éreztem, most születtem meg, csak egyszerre 18 évesnek. Most már tudtam: az evolúciót is le lehet győzni.

Egyszerre sötét lett. A templom a kívülálló, beavatatlan szemnek ugyanolyan komorrá vált, mint minden más templom a sötétben.

Csak egyedül én láttam foszforeszkálni.

És hirtelen megsüketültem, és nem láttam, nem éreztem semmit. Csak zsolttáros orgonazúgást hallottam, hálaének zengő emberhangokat s egy elcsukló hangú, megriadt papnót.

De hát ez lehetetlen! A jövőbe látok? - sikoltottam fel saját magamban. Aztán azt kérdeztem: Miért ne!?!...

"... Fiam, a jövő! Mi lesz így belőled? Utcaséprő? Mozdulj meg, fiam, látod apád is mire vitte, pedig senki sem állt a háta mögött, hogy segítse! De te nem! Neked az a fő, hogy ruhád legyen, ételed legyen, s tekereghess; hát így hálálod meg!?!..."

A jövő előtt állt. Kezet fogtam vele, s ő udvarias lovagként kezelt csókolt. Aztán kibontotta köpenyét, kiterjesztette szárnyait, fölvetett erős vállaira, és vitt. Később láttam, hogy mellettem még sokan ülnek, ismerősök és ismeretlenek.

Magas templomokat láttam, egyikbe sok ember gyűlt, mintha csodát látna, pedig csak karácsony volt. Aztán jóanyám hangját hallottam: "...neked ezek a házaid..." Nagy és tágas házakat láttam, először üresen és csendesen, aztán tele és megtelve gyermekzsivajjal. Végül már szilárd hangot hallottam. Betöltötte a templomot, magával ragadta az embereket. Ünneplő tömegek zúgtak.

Ennyi. Ez a jövő. Az enyém és még sok másé.

Újra a templom előtt álltam. Dehogy újra, hiszen mindig is ott álltam. Határozott léptekkel indultam feléje. Talán négy perc sem telt el, amióta kiszálltam a templom előtt az autóból. De micsoda négy perc volt! Felújítottam az erőmet, találkoztam a múlttal, sétáltam a jövőben.

Túlvilági mosolyt éreztem az arcomon. Olyant, amilyennel csak itt, ennél a templomnál tudok mosolyogni. Itt, ahol erőt kapok. Itt, ahol minden csepp beszívott levegő egy fogadalom. Itt, ahol biztatást nyerek.

Ravai Réka I. éves teol. hallg.

Édesapám hajnali órában mondott le a cigarettáról, kiadott szaváért. Édesanyám titokban pénzt ad nekem: cigire... Húgom azért tanul, hogy ne az értelenség birodalmában maradjon nyugodt lélekkel, hanem szimfónikus remetességgel tévelyegjen saját tengelye körül. Én - én vagyok.

Édesanyám, édesapám, a húgom meg én - család vagyunk. Gondolatoktól sosem megfosztottan, önvalomásra ítélték, zárójeles béklyók kényszervallatásaiban. Család: édesanya, édesapa, gyermekek. Család: nagyszülők, dédszülők, ükszülők, szépszülők. Gyönyörűséges nemzeti viaszfonál. Család: te meg én, és majd ők. Család: tiszta hittel imára kulcsolt könnyörgés, hála, kérés, dicsőítés.

Ne mondjátok, hogy fiatal, aki nem tud belátni apák szigorú szemöldökének szeretetébe, anyák könnyes ráncai mögé! Család: otthon, édes nem-tehetek-róla kényszer...

Család, hol az édesapa kitartó, önfeláldozó konoksága bennünk fiakban?!

Család, hol az édesanya megbocsájtó, önfeláldozó, önelemző gyermekem-szeretete bennünk, a jövő anyákban?!

Család, barátaim, hol vagyunk, hová bújtunk szüleink árnyékában, miért dédelgetjük tavasztérlelő álmaink!? (Vagy talán jobb a művirág, a zuuzmorára fagyott örököl "jólét"!?)

Család: te, én, és majd ők!

Család - Istenem - CSALÁD!

Sándor Szilárd
II. éves teol. hallg.

Molnos Lajos BAGATELL

Ketten
vagyunk
a fiam
meg én

tavas
van kint
a Nap
ragyog

a fiam
beszélni
s én
gügyögni
tanulok.

ÖSSZETARTOZÁS

A küüllődombói Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet tagjai számára kellemes, szép élmény megszületését jelentette az 1991. március 9-10-i kolozsvári látogatás.

Látogatásunknak kettős célja volt: egyrészt megismerni a kolozsvári testvérszervezet tagjait, munkáját; másrészt bizonyítani önmagunk és mások előtt azt, hogy közösségünk él és dolgozik.

Már a fogadtatáskor éreztük azt a szeretetet, amely aztán ittlétünk alatt végigkísért. Megérkezésünkkor egyszerűen elrepedt a baráti üdvözlések, kézfogások, mosolyok áradata. Ez elseperte mindannyiunk kezdeti tartózkodását, idegenkedését, s ezzel nagyban hozzájárult ahhoz, hogy ittlétünk két napjának minden percét bensőséges, meghitt hangulat töltse ki. Valahogy mind "hazaérkezőknek" éreztük magunkat, akik mégis otthonról jöttek.

A program első pontja Boér Ferenc színművész Ideghúron című Bartók Béla-élműsorának a megtekintése volt. Ezt követte a rövid séta a belváros történelmi emlékezetű utcáin, alkalmi idegenvezetőink szíves kalauzolásával. A napot egy jól sikerült teadélután zárta, mely a késő esti órákba nyúlt ugyan, mégsem érezte senki unalmasnak. Sőt, itt kerültek igazán közel egymáshoz a vendégek és a vendéglátók.

Vasárnap délelőtt mutattuk be műsorunkat egyházunk legnagyobb templomában. Verseink, énekeink a ma emberéhez, unitáriusához szóltak, a szülőföld és hit melletti kitartás szükségességét próbálták hangsúlyozni. Délután a Kós Károly tervezte monostori "kakasos" templomban mutattuk be újra előadásunkat.

A búcsú percei nehezek voltak, mert a két nap alatt sokkal közelebb kerültünk egymáshoz, mint ahogy gondoltuk volna. Nyoma sem volt az érkezéskor tapasztalható félnék pillantásoknak.

Köszönünk mindent, kedves ifjak, önfeláldozó fáradságokat, mely olyan kellemes perceket szerzett nekünk. Mellettek állunk a jövőben is, és együtt tápláljuk hitünk lángját, mely megtisztít minden szennytől, utat mutat önmagunk és Isten felé.

Magyar Éva Piroska

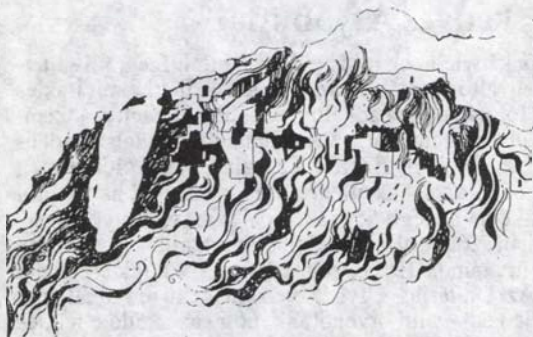
A BIBLIA VILÁGA

ÁBRAHÁM ÉS LÓT

A Tigris és Eufrátesz folyamok közti gazdag földön, Úr városában élt egy ember, Ábrahám és a felesége, Sára. Egy napon Isten így szólt Ábrahámhoz: - Hagyd ott Úr városát! Kelj útra, és menj el Kánaán földjére! Ha mindent úgy teszel, amint parancsolom, nagy nemzet atyjává teszlek.

Ábrahámnak és Sárának nem volt gyermeke, de hittek Istenben, és mindent úgy cselekedtek, ahogy Isten parancsolta nekik. Magukkal vitték Lótot, Ábrahám unokaöccsét, szolgálókat, nyájait, és elhagyták Úr városát. Ott hagytak mindenkit és mindent, ami annyira ismerős volt számukra; elindultak egy ismeretlen országba.

Az utazás lassú volt, mert nagyon hosszú utat kellett megtenniük Kánaán földjéig. De végül megérkeztek, sátraikat Mamréban, Hebron közelében ütötték fel, és hosszú ideig békében és összhangban éltek együtt. De amint a nyájak és gulyák szaporodtak, egyre kevesebbnek bizonyult a legelő és a víz a sok állat számára. Veszekedés támadt Ábrahám

és Lót nyájának pásztoraik között.

Ezért úgy határoztak, hogy legjobb lesz, ha elválnak egymástól. Ábrahám megengedte Lótnak, hogy ő válasszon először. Lót úgy döntött, hogy leköltözik a Jordán folyó völgyébe, Sodoma városa közelébe, ahol bőséges legelőt és jó vizet talál nyájainak. Így is történt. Lót leköltözött a völgybe, Ábrahám pedig fennmaradt a hegyes vidéken, ahol nem volt sok víz, és a fű sem volt olyan dús.

Bár Lót gazdagabb vidékre került, mégsem választott jól. A Sodomában élő emberek büszkék, kapzsik, lusták és erőszakosak voltak. Nagyon erkölcstelen életet éltek, de ezt senki sem szegyelte. Isten azonban igazságos, és nem huny szemet az emberek szándékos gonoszsága felett. Sodoma népe megérett Isten büntetésére.

Egy forró napon, amikor Ábrahám éppen a sátor árnyékában pihent, észrevette, hogy három idegen közeledik. Eléjük ment, üdvözölte őket, és behívta a sátorába, hogy vendégségül lássa őket. Sára és a szolgálók azonnal munkához láttak, friss kenyeret és borjúhúst sütöttek. Ezzel kínálták az ismeretlen látogatókat, egy kancsó tej és egy tányér sajt kíséretében. Miután elfogyasztották az ételt, a

látogatók rátértek jövetelük céljára. Ábrahám és Sára már nagyon idősök voltak, de Isten csodálatos hírt üzent nekik: Hamarosan megszületik a fiúk, akire úgy vártak. Milyen nagy volt a meglepetésük és örömük!

Isten üzenetének másik része azonban nagyon elszomorította őket. Megtudták, Isten úgy döntött, hogy elpusztítja Sodoma városát, ahol akkor Lót élt. Ábrahám meg akarta menteni a várost, s ezért alkudozni kezdett vendégeivel, akikben Isten küldötteit ismerte fel. Ha legalább öt igaz embert talál a városban, nem fogja elpusztítani - ígérte meg végül Isten küldötte. De egész Sodomában csak Lót

és családja volt istenfélő. A hírnökök a városba is elmentek, hogy figyelmeztessék Lótot, meneküljön el, mielőtt még késő lenne.

Lót családja azonban nem akarta elhagyni Sodomát. Isten küldöttei szinte az utolsó pillanatban vezették ki őket a városból. Nem jutottak messzire, amikor hirtelen nagy morajlás hallatszott. A föld megmozdult és rázkódott. Sodomát és környékét tűz és hamu borította be, a levegő pedig megtelt fojtogató füsttel. Lót felesége azonban nem akart sietni. Meg-megállt, hátranézett, így őt is utólérte a pusztulás: sóbálvánnyá változott. Csupán Lót és két leánya menekült meg.

IMÁDKOZZUNK EGYÜTT

Pósa Lajos

A SZÜLŐKÉRT

Mennyei jó Atyám, őrizd pásztorem!
Kelő nap fényénél hozzád fohászokodom.

Ne hagyj el engemet, édes jó Istenem!
Ott, ha te vagy velem, kicsoda ellenem?

Függeszd a szemedet apára, anyára,
Hints áldást fejükre, a lábuk nyomára!

Endrődi Sándor

KIS IMÁDSÁG A SZÜLŐKÉRT

Akik minden gondjaikkal
Értem élnek, rám vigyáznak:
Áldd meg, Isten, két kezeddal
Jó anyámat, jó apámat!

EGYHÁZI HÍREK

* A Teológiai Intézetben február 11-12-én tartották a Csendes napokat. Az unitárius hallgatók programja a következő volt:

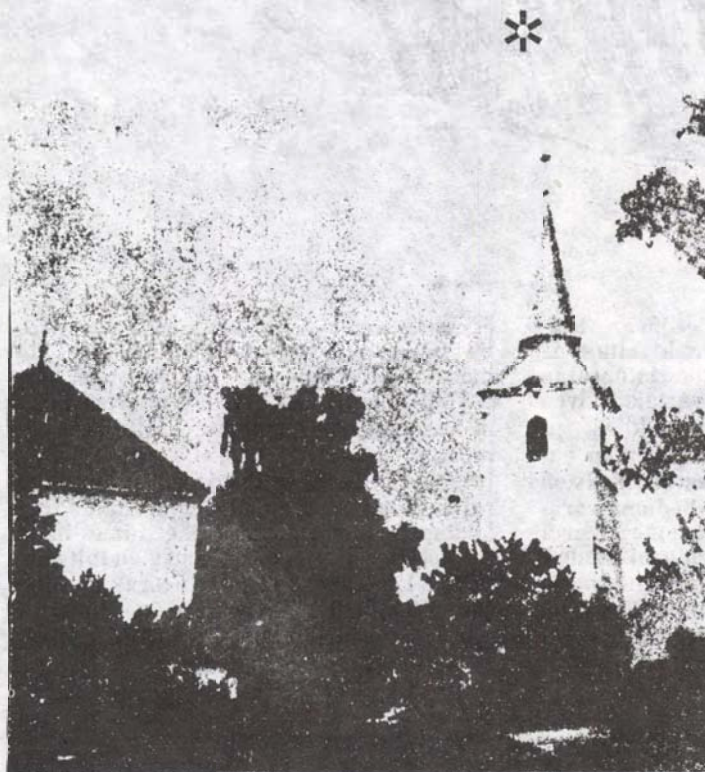
Hétfőn, február 11-én, délelőtt az áhítatot Lőrinczi Károly aranyosrákosi lelkész végezte, előadást Kedei Mózes székelyudvarhelyi lelkész tartott: A valláserkölcsei nevelés új lehetőségei címmel. Délután Lőrinczi Károly lelkész: A valláserkölcsei nevelés mint a gyülekezet- és egyházépítés című előadása került megbeszélésre. Az esti áhítatot Kedei Mózes lelkész végezte.

Kedden, február 12-én délelőtt az áhítatot és az előadást Kovács István sepsiszentgyörgyi lelkész tartotta. Előadásának témája: Az ifjúság valláserkölcsei nevelése (ifjúsági egyet, hitelesítő napok, nyári konferenciák, táborozások stb). Délután közös előadáson és áhítaton vettek részt. Az előadást Varga László marosvásárhelyi re-

formátus lelkész tartotta: Egyház és hatalom címen. A közös záróáhítatot Benedek Sándor unitárius esperes-lelkész végezte.

* A Teológiai Intézet Közös Tanári Kara március 2-án ülésezett Kolozsváron, az Intézeti Tanács ülésének előkészítése végett. A március 2-án tartott Intézeti Tanács ülésének ügyrendjén nevelési, tudományos és adminisztratív kérdések szerepeltek. Egyházunk részéről Jenei Dezső főgondnok, valamint dr. Szabó Árpád rektor és dr. Rezi Elek teológiai tanár vett részt.

* Chris Billings, Hollandiában élő amerikai hittestvérünk március 1 és 12 között aranyosrákosi és háromszéki egyházközösségeket látogatott meg. A kolozsvári monostori egyházközösség részére adományt is tett, templomépítés céljára.

A homoród-szentmártoni unitárius templom

A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Rektori Hivatala

PÁLYÁZATOT HIRDET

magyar nyelv és irodalom előadótanári állás betöltésére, az 1991-92-es tanévtől kezdődőleg.

Jelentkezhetnek az Intézetet fenntartó egyházak valamelyikéhez tartozó, megfelelő végzettséggel és gyakorlattal rendelkező tanárok, akik a törvények által szabott feltételeknek megfelelnek (előnyben a doktorátussal rendelkezők).

A jelentkezéshez a következő iratok szükségesek:

- 1) Egyetemi végzettséget igazoló oklevél (hitelesített másolat),
- 2) Tudományos munkásságról szóló jelentés,
- 3) Doktori oklevél (másolat), amennyiben a jelentkezőnek megvan a doktorátusa,
- 4) Önéletrajz (a munkahelyeken eltöltött időszakok feltüntetésével),
- 5) Születési bizonyítvány (másolat).

Beküldési határidő: 1991. május 15.

Postacím: Inst. Teologic Protestant
Piața Victoriei 13.
3400 - CLUJ

Dr. Szabó Árpád
rektor

Tisztelt Olvasóink, kedves Atyámfiai,

népszerűtlen témával vagyunk kénytelenek mi is előhozakodni. Igen, jól sejtették: kiadványunk árának megváltoztatásáról van szó. A jelenlegi papírárak és nyomdaköltségek megugrása folytán aligha adhatjuk ezután nyolc lejt a tizenhat oldalas Közlönyt. Felmerült az a gondolat is: csökkentjük az oldalszámot és példányszámot, s maradunk meg a jelenlegi árnál. Ez, sajnos, nem oldaná meg teljes mértékben a gondunkat, bár igaz, csökkentené a kiadásokat. De, havi lapról lévén szó, úgy véljük, tulajdonképpen még a tizenhat oldal sem sok, a nyolc vagy tizenkét oldal pedig... hát enyhén szólva, alig lenne több, mint faliújság. Lehetséges egyfajta megoldás az összevont szám is. Ez is értelmetlen, sőt, a hírek esetében, egyenesen áldatlan lenne... Az Unitárius Egyház viszont nem mondhat le a Közlönyről. Egyszer "lemondatták" - s mi örvendünk, hogy az az idő eltelt, és újra megjelenhettünk. Akkor meg önként adjuk fel, mert nem tudjuk fenntartani? Úgy hisszük: Önök is egyetértenek abban, hogy ezt nem tehetjük. Egyéb nem marad tehát: valamelyest megemelni a lap árát, hogy legalább a széle üsse a hosszát. Így is, állítjuk, a legolcsóbb lapok közé fogunk tartozni! Segítség lehet, persze, az adomány is, amelyet szívesen elfogadunk... Megértésüket és áldozatkészségüket előre is köszöni az:

Unitárius Közlöny

A UNITÁRIUS KÖZLÖNY

nem az enyém, nem a tied, nem az övé,
az UNITÁRIUS KÖZLÖNY
a MI lapunk!

Számonként megvásárolható, illetve előfizethető bármelyik unitárius lelkésznél (Kolozsváron a Szabadság c. napilap szerkesztőségében és újságárudáiban is).

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY színes, tartalmas, változatos, olvasmányos! Egyetlen atyámfia házából sem hiányozhat a MI lapunk!

Én már megrendeltem, rendelje (avagy vásárolja) meg és olvassa ÖN is az

UNITÁRIUS KÖZLÖNYT!

Unitárius Közlöny. A Keresztény Magvető melléklete Kiadja az Unitárius Egyház

Szerkesztőbizottság: Molnos Lajos főszerkesztő,
dr. Szabó Árpád felelős szerkesztő, Gáll Mária, dr. Rezi Elek,
N. Kiss Ágnes grafikai szerkesztő

Szerkesztőség és Kiadóhivatal: 3400 Kolozsvár,
December 22 sugárút, 9. szám

Postafiók: 24. ☎ 1-52-71

Egyes szám ára (16 oldal) 8 lej

Nyomtatva a Kolozsvári Nyomdaipari Vállalat
nyomdájában, Kolozsvárott